

Kunnskapsgrunnlag for regionvekstavtaler

Helgelandrådet

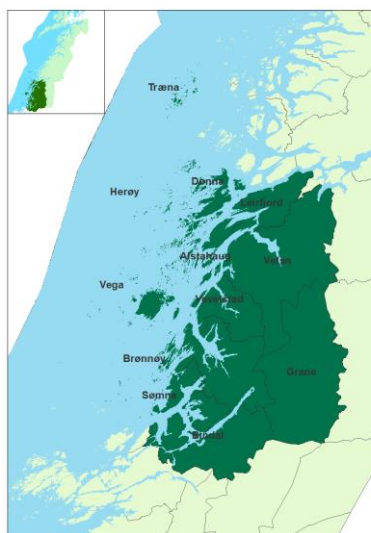

Foto: Bodø i Vinden

2020

Nordland
FYLKESKOMMUNE

Innhold

1.	INNLEDNING	4
1.1.	FN 17 Bærekraftsmål	4
2.	DEL 1 – REGIONALT FAKTAGRUNNLAG	6
2.1.	Befolkning	6
2.1.1.	Befolkningsantall	6
2.1.2.	Befolkningsendringer	8
2.1.3.	Befolkningsprognoser	9
2.1.4.	Flytting	11
2.2.	Arbeidsmarked	13
2.2.1.	Sysselsetting, status og utvikling	13
2.2.2.	Utdanningsnivå hos arbeidstakere	16
2.2.3.	Nyetableringer	17
2.3.	Regionmesterskapet – Indeks Nordland	19
2.4.	Utdanning	20
2.4.1.	Grunnskolepoeng	20
2.4.2.	Fullført videregående opplæring i regionen	21
2.4.3.	Tilbudsstruktur i regionen	22
2.5.	Samferdsel	24
2.5.1.	Havner og kaianlegg	24
2.5.2.	Flypassasjerer	25
2.5.3.	Trafikkulykker	26
2.6.	Klima, miljø og planlegging	28
2.6.1.	Klimautslipp	28
2.6.2.	Omdisponering av areal	30
2.6.3.	Husholdningsavfall	32
2.6.4.	Energi	32
2.6.5.	EL-biler og ladestasjoner	33
2.6.6.	Statlig sikret friluftsområder	34
2.6.7.	Planstatus	35
2.7.	Tannhelse	36
3.	DEL 2 - KORT BESKRIVELSE AV REGIONEN	37
3.1.	Nærings- og kompetansemiljø	37
3.2.	Utdanning	37

3.3.	Samferdsel.....	40
3.4.	Klima, miljø og planlegging.....	41
3.5.	Fylkeskommunal tilstedeværelse og tjenestetilbud.....	42
4.	DEL 3 – FORELØPIG ANALYSE.....	43
4.1.	Befolkning	43
4.2.	Næring og kompetanse	43
4.3.	Utdanning.....	44
4.4.	Samferdsel.....	44
4.5.	Klima, miljø og planlegging.....	45

---

1. INNLEDNING

Nordland fylkeskommune har et stort omfang av statistikk og analyser innenfor en rekke sektorområder. Som hovedregel forholder disse seg til kommunenivå og/eller fylkesnivå. Dette kunnskapsgrunnlaget er det første som er regionalisert etter ny regioninndeling med 6 interkommunale politiske råd i fylket.

Kunnskapsgrunnlaget er ikke altomfattende. Fylkeskommunen har i forberedelsen til første generasjon regionvekstavnale mellom de interkommunale politiske rådene og fylkesrådet i Nordland, tatt initiativ til å utarbeide regionale kunnskapsgrunnlag. Vi har valgt noen indikatorer knyttet til sentrale tjenesteområder som fylkeskommunen har ansvar for å følge opp, samt trekk ved den enkelte region som er viktig for den videre utvikling. Kunnskapsgrunnlaget er kvalitetssikret i samarbeid med de interkommunale politiske rådene. Kunnskapsgrunnlaget for hver region skal oppdateres jevnlig i samarbeid med det interkommunale politiske rådet. Gjennom dette arbeidet vil vi få en felles forståelse av hva som er gode indikatorer for status og utvikling i hver region.

Når det gjelder videregående utdanning vil det i 2020 vedtas en FT-sak om 4-årig tilbudsstruktur i videregående skoler. Her skal det også utarbeides et eget kunnskapsgrunnlag til saken. Når det gjelder samferdselsområdet, starter arbeidet med regional transportplan i 2020. For begge disse sakene vil det legges opp til god dialog med de interkommunale politiske rådene.

De regionale kunnskapsgrunnlagene er tredelt.

Del 1 er et faktagrunnlag som gir oversikt over statistikk knyttet til befolkning, arbeidsliv, utdanning, samferdsel klima og miljø og tannhelse. Mesteparten av den regionaliserte statistikken er levert av Kunnskapsparken i Bodø. Hålogalandsrådet omfatter her kommunene i Nordland, dvs. Evenes og Narvik.

Del 2 inneholder en kort beskrivelse av sentrale trekk ved regionen.

Del 3 Omtaler områder hvor samarbeidspartene ser det kan være behov for ekstra oppmerksomhet, eller hvor det kan være grunnlag for ytterligere styrking for å oppnå positiv utvikling i regionen.

De regionale kunnskapsgrunnlagene vil gjøres tilgjengelig gjennom sharepoint-løsninger, hvor også andre grunnlagsdokumenter som for eksempel kunnskapsgrunnlaget til 4-årig tilbudsstruktur i videregående skole, folkehelseundersøkelsen og godsstrømsanalysen, vil bli gjort lett tilgjengelig for samarbeidspartene og kommunene. Også «rådatafilene» til kunnskapsgrunnlaget vil legges i sharepoint og vil kunne benyttes av partene etter behov. Disse vil på noen områder være mer omfattende enn det som er tatt med i de ferdigstilte kunnskapsgrunnlagene.

1.1. FN 17 Bærekraftmål

Regionvekstavnalene skal bidra til å oppnå de 17 mål som FN har satt for bærekraftig utvikling frem til 2030. Avtalene skal styrke de tre dimensjonene knyttet til bærekraft: miljømessig-, sosial- og økonomisk bærekraft slik det fremgår av figuren under.

Figur 1 Bærekraftdimensjonene

Under hvert delkapittel i del 1 av kunnskapsgrunnlaget vises det til hvilke av FNs 17 mål som i størst grad relaterer seg til temaet. Utviklingen over tid av de valgte indikatorene vil kunne fortelle oss om utviklingen for akkurat disse indikatorene bidrar til mer bærekraftig utvikling. Figuren under viser bærekraftmålene. I tillegg er det 169 delmål. Disse finnes det oversikt over her: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Figur 2 Bærekraftmål

2. DEL 1 – REGIONALT FAKTAGRUNNLAG

2.1. Befolkning

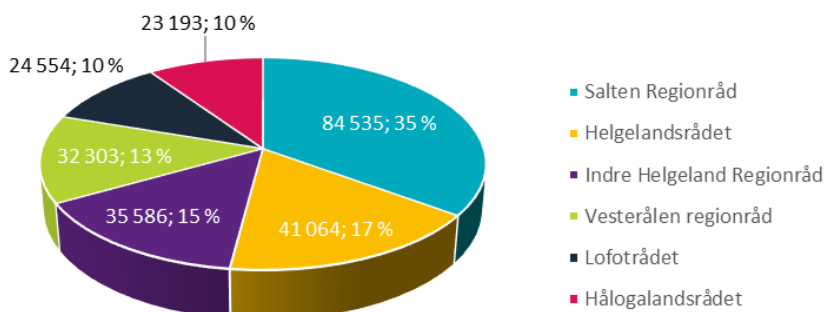

Figur 3 Bærekraftsmål relatert til befolkning

2.1.1. Befolkningsantall

Nordland hadde 241 235 innbyggere ved årsskifte 2019/2020. Figur 4 viser befolkningen fordelt på de seks regionene i Nordland.

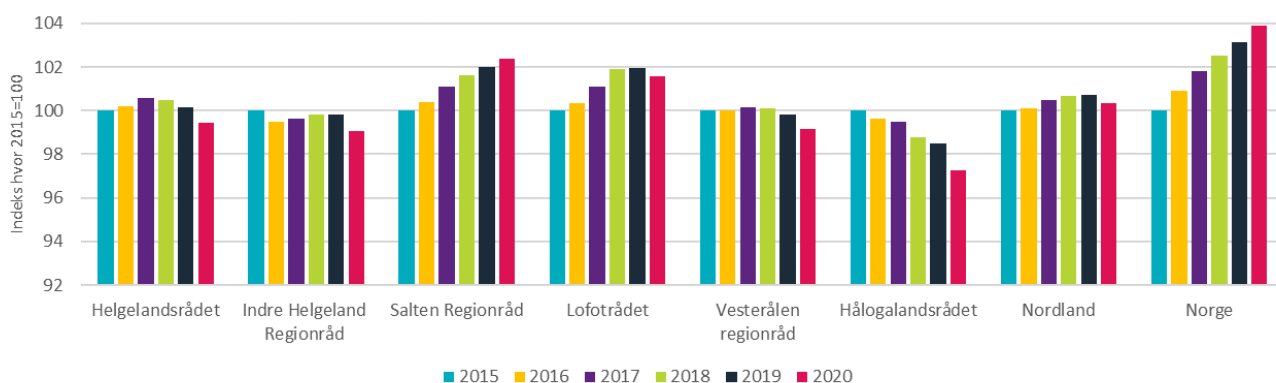
Befolkningen i regionene i Nordland 2020 (SSB)

Figur 4 Befolkningen i Nordland 1. januar 2020 (SSB)

Befolkningen i Nordland er fordelt med ca. 1/3 hver i nord-, midt- og sørfylket. Helgeland er delt i 2 regionråd. Helgeland regionråd har 17 prosent av befolkningen i Nordland.

Befolkningsutviklingen fra 2015 til 2020 i Nordland (SSB)

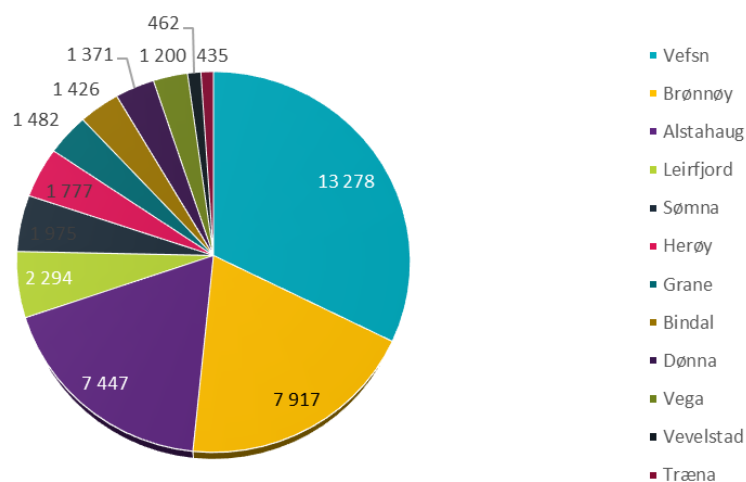
Figur 5 Befolkningsutviklingen i regionene i Nordland sammenlignet med fylket og Norge (SSB)

Figur 5 viser befolkningsutviklingen i regionene vist som en indeks hvor 2015=100. Veksten fra 2015 til 2020 var som følger i hver enkelt region:

- Helgelandsrådet -0,6 %
- Indre Helgeland regionråd -0,9 %,
- Salten Regionråd 2,4 % (Uten Bodø er tallet for Salten -0,66%)
- Lofotrådet 1,6 %,
- Vesterålen regionråd -0,8 %
- Hålogalandsrådet -2,7 %
- Nordland 0,35 %
- Norge 3,9 %

Helgelandsrådet omfatter 12 kommuner.

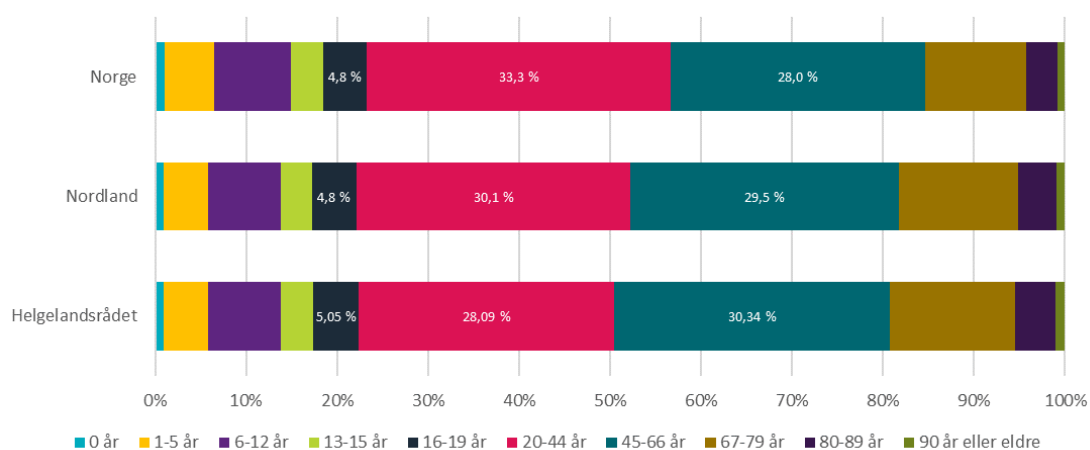
Befolkningen i Helgelandsrådet, 2020 (SSB)

Figur 6 Befolkningen i Helgelandsrådet 2020 (SSB)

Figur 7 viser aldersstrukturen i befolkningen i Nordland per 1. januar 2020, altså hvor stor andel hver enkelt aldersgruppe utgjør av total befolkning i regionen. Det er også en sammenligning med Norge.

Aldersstrukturen i befolkningen, 2020 (SSB)

Figur 7 Aldersstrukturen i befolkningen fordelt på ulike aldersgrupper 2020 (SSB)

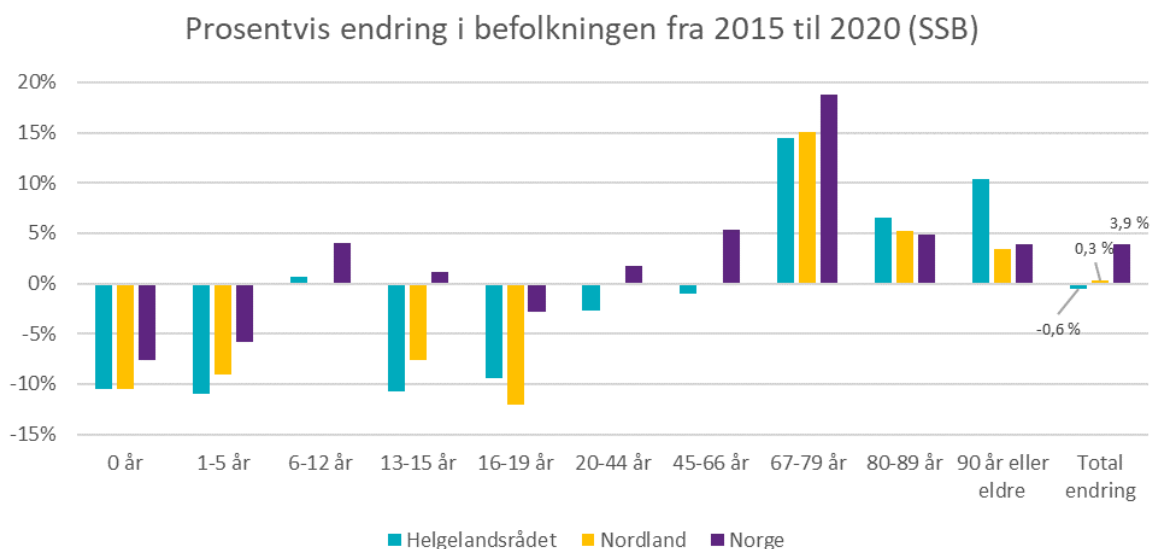
2.1.2. Befolkningsendringer

Sammenlignet med 2015 er det i dag 833 flere innbyggere i Nordland, men for Helgelandrådet er det blitt 232 færre innbyggere i samme periode. Tabell 1 og figur 8 viser prosentvis endring i perioden 2015 til 2020 for regionen sammenlignet med fylket og Norge fordelt på ulike aldersgrupper.

Endring befolkningen i Nordland 2015 - 2020. Prosentandel (SSB)	0 år	1-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år eller eldre	Total endring
Helgelandrådet	-10,5 %	-11,0 %	0,6 %	-10,8 %	-9,4 %	-2,7 %	-1,0 %	14,4 %	6,6 %	10,4 %	-0,6 %
Indre Helgeland regionråd	-13,6 %	-13,4 %	-1,4 %	-6,1 %	-17,5 %	-1,4 %	0,4 %	10,4 %	7,4 %	4,9 %	-0,9 %
Salten regionråd	-13,8 %	-6,7 %	1,2 %	-4,0 %	-8,8 %	2,2 %	1,5 %	18,9 %	6,9 %	6,1 %	2,4 %
Lofotrådet	-5,4 %	-4,1 %	-2,4 %	-0,2 %	-13,2 %	2,7 %	-0,1 %	17,7 %	0,0 %	1,7 %	1,6 %
Vesterålen regionråd	-7,8 %	-9,5 %	-0,1 %	-21,6 %	-15,6 %	-0,9 %	-0,1 %	12,3 %	6,2 %	-4,3 %	-0,8 %
Hålogalandrådet	-1,0 %	-11,7 %	-1,5 %	-2,8 %	-13,7 %	-4,5 %	-4,1 %	13,2 %	-1,1 %	-3,0 %	-2,7 %
Nordland	-10,5 %	-9,0 %	-0,1 %	-7,6 %	-12,1 %	-0,1 %	0,0 %	15,1 %	5,2 %	3,5 %	0,35 %
Norge	-7,7 %	-5,8 %	4,1 %	1,2 %	-2,8 %	1,7 %	5,4 %	18,8 %	4,8 %	4,0 %	3,9 %

Tabell 1 Befolkningsendringer i Nordland 2015 – 2020 (SSB)

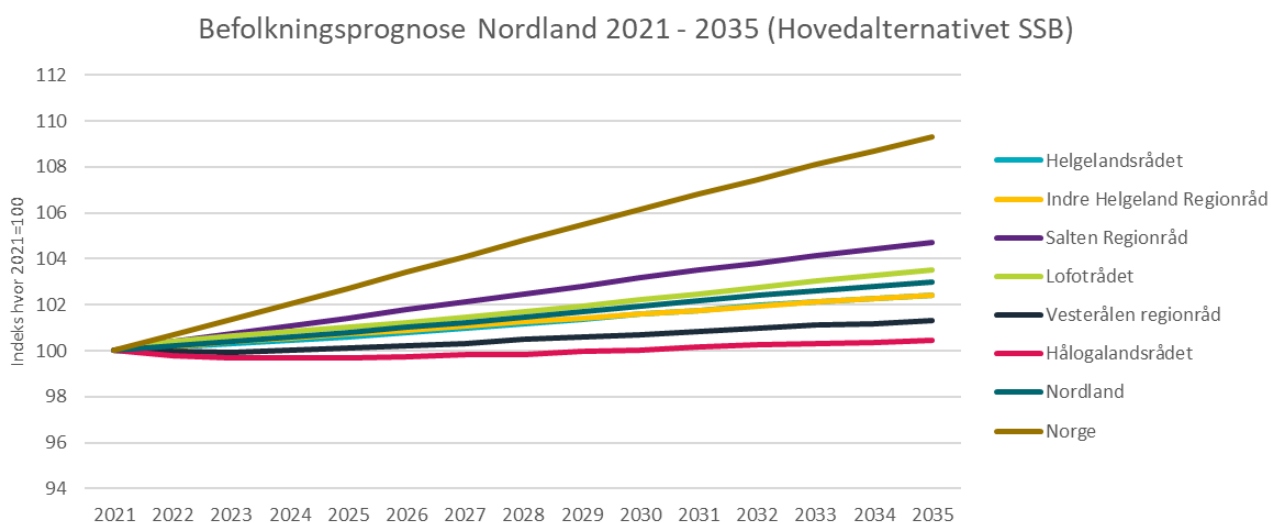

Figur 8 Befolkningsendring 2015 til 2020 (SSB)

Som figur 8 viser har det vært en liten nedgang på 0,6 prosent i perioden. Nedgangen har vært størst i de yngste alderskategoriene, mens det har vært vekst i alderskategoriene over 67 år.

2.1.3. Befolkningsprognoser

Befolkningsprognoser gir oss et bilde av hvordan det forventes at befolkningsutviklingen kan bli i årene fremover.

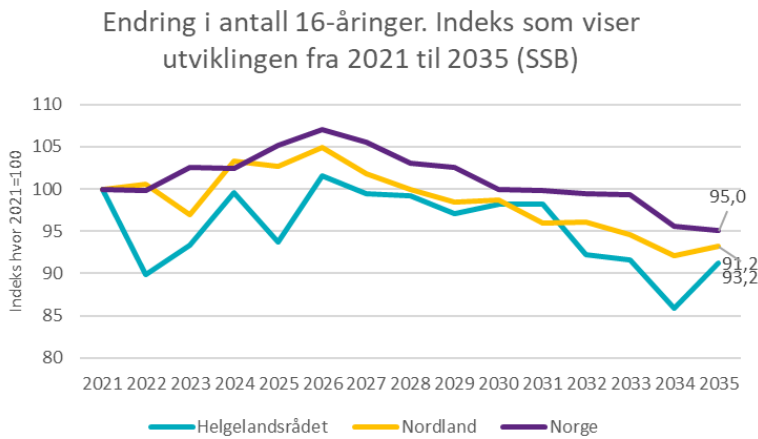

Figur 9 Befolkningsprognose Nordland 2021 – 2035 (Hovedalternativet SSB)

Figuren viser befolkningsprognosen for 2021 – 2035, altså forventet befolkningsvekst i hovedalternativet. Tallene for hver av regionene er som følger:

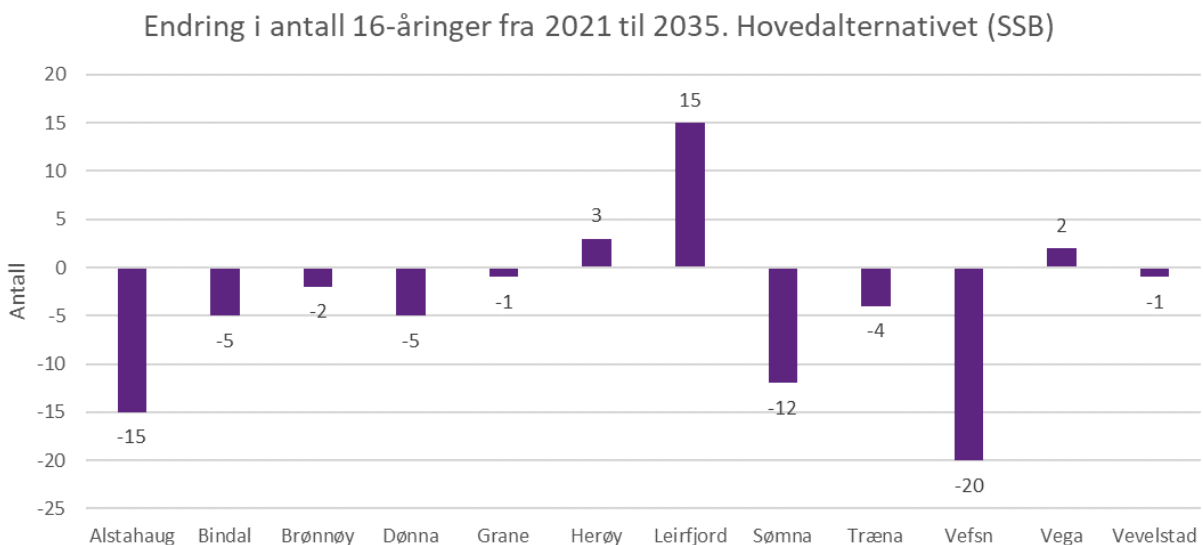
- Helgeland 2,4 %
- Indre Helgeland regionråd 2,4 %
- Salten regionråd 4,7 % (Salten uten Bodø har en vekst på -4,7 %)
- Lofotrådet 3,5 %
- Vesterålen regionråd 1,3 %
- Hålogaland 0,5 %

Utviklingen i antall 16-åringer gir et bilde av behovet for elevplasser i videregående opplæring. I figur 10 sammenlignes befolkningsprognosen for antall 16-åringer i Helgelandrådet for perioden 2021 til 2035 med hele Nordland fylke og landet som helhet. Figuren viser at det forventes en nedgang på 8,8 prosent (45 personer) i Helgelandrådet fra 2021 til 2035. Tilsvarende tall for Norge er en nedgang på 5 prosent, mens det for Nordland er en nedgang på 6,8 prosent.

Figur 10 Endring i antall 16-åringer fra 2021 til 2035 (Prognose: Hovedalternativet til SSB)

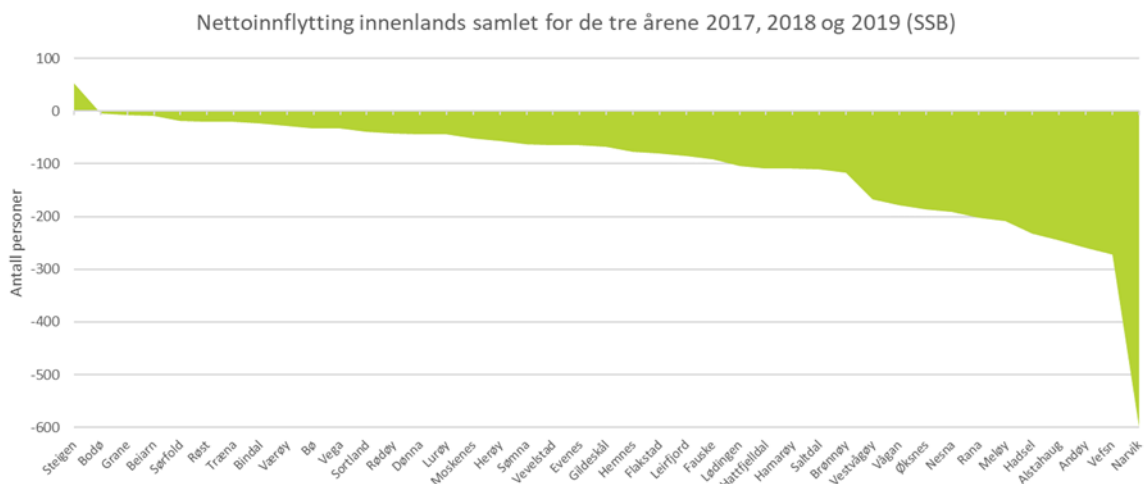
Figur 11 viser endringen i antall 16-åringer i hver enkelt kommune som inngår i Helgelandrådet.

Figur 11 Endringer i antall 16-åringer fra 2021 til 2035. Helgelandrådet. Hovedalternativet (SSB)

2.1.4. Flytting

En av de virkelig store utfordringene til svært mange av kommunene i Nordland er at det flytter flere innbyggere ut av enn det kommer tilflyttere, og spesielt er det mange unge som flytter ut. Figur 12 viser innenlands nettoinnflytting (innflytting innenlands minus utflytting innenlands) for hvert enkelt kommunene for de tre årene 2017, 2018 og 2019.

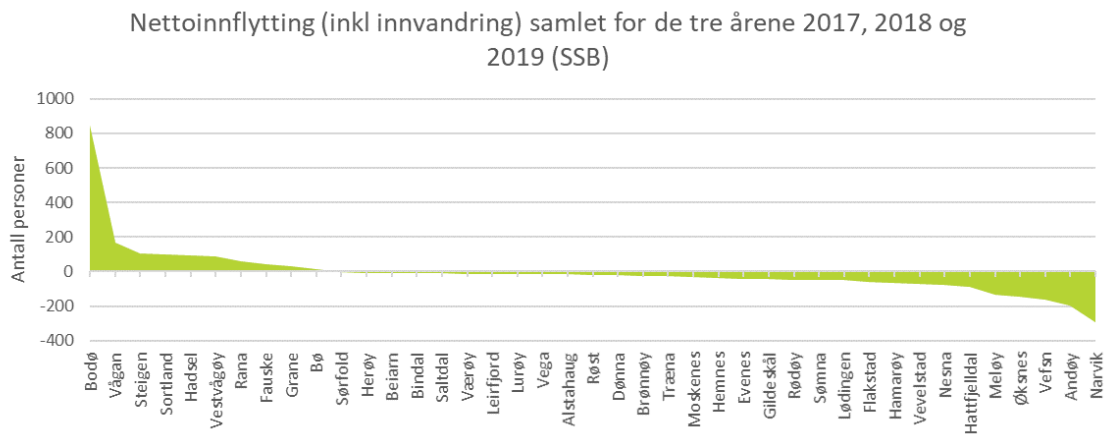

Figur 12 Innenlands Nettoinnflytting i kommunene i Nordland for de tre årene 2017 – 2019 (SSB)

Blant kommunene som inngår i Helgelandrådet var nettoinnflyttingen innenlands som følger:

- Vefsn -272
- Alstahaug -245
- Brønnøy -117
- Leirfjord -85
- Vevelstad -64
- Sømna -63
- Herøy -56
- Dønna -44
- Vega -33
- Bindal -23
- Træna -20
- Grane -8

Uten innvandring hadde vi i Nordland en nettoinnflytting på -4314 personer samlet for årene 2017 – 2019. Nettoinnflytting inkludert innvandring er illustrert i neste figur. Nordland hadde en nettoinnflytting inkludert innvandring på -264 personer i samme periode. Dette viser hvilken betydning innvandringen har for å opprettholde befolkningstallet i Nordland.

Figur 13 Nettoinnflytting inkludert innvandring samlet for årene 2017 – 2019 (SSB)

Blant kommunene som inngår i Helgelandrådet var nettoinnflyttingen (inkludert innvandringen) som følger:

- Vefsn -161
- Vevelstad -69
- Sømna -47
- Brønnøy -28
- Træna -28
- Dønna -22
- Alstahaug -16
- Leirfjord -15
- Vega -15
- Bindal -10
- Herøy -8
- Grane 31

2.2.Arbeidsmarked

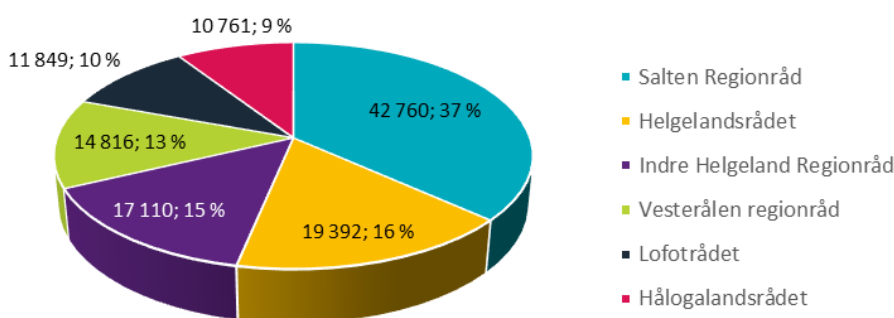

Figur 14 Bærekraftmål relatert til arbeidsmarkedet

2.2.1. Sysselsetting, status og utvikling

I 2019 var det 116 700 sysselsatte i Nordland, hvorav 16 prosent hadde sitt arbeidssted i kommunene som inngår i Helgelandrådet. Figur 15 viser antall og andel sysselsatte i regionene i Nordland.

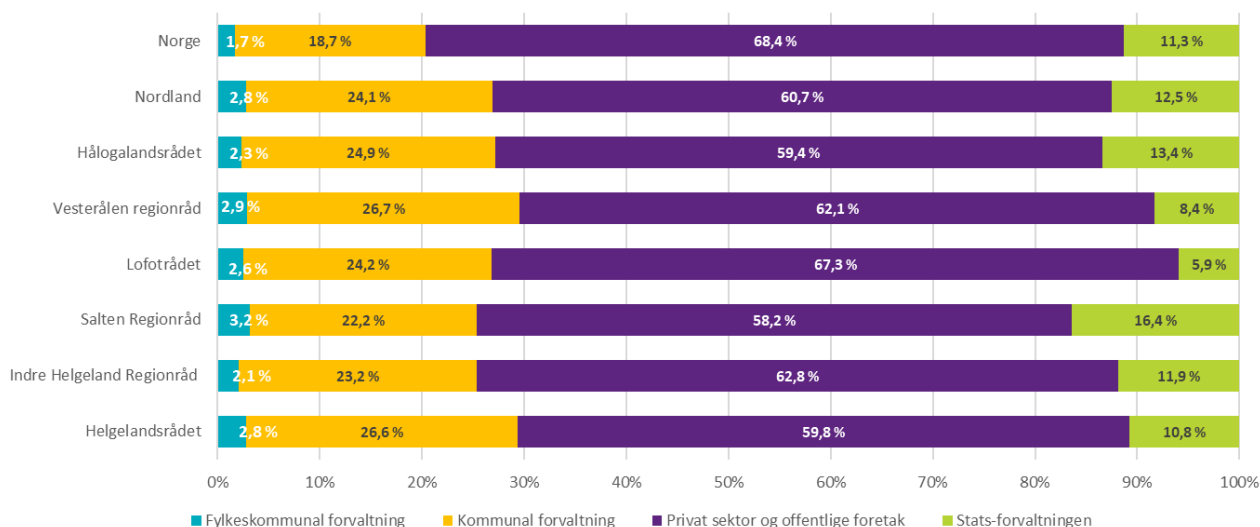
Sysselsetting per region 2019, etter arbeidssted (SSB)

Figur 15 Sysselsetting per region i Nordland 2019 etter arbeidssted (SSB)

Privat sektor (som også inkluderer offentlige foretak) utgjorde 60,7 prosent av all sysselsettingen i 2019 i Nordland. Tilsvarende andel for kommunal-, fylkeskommunal- og statlig forvaltning var henholdsvis 24,1 prosent, 2,8 prosent og 12,5 prosent. Sysselsettingsandelene per sektor og region er illustrert i figur 16, hvor det også gjøres en sammenligning med Nordland og landet som helhet.

Andel sysselsatte i Nordland per sektor i 2019 etter arbeidssted (SSB)

Figur 16 Andel sysselsatte i Nordland per sektor i 2019, etter arbeidssted (SSB)

Tabell 2 viser prosentvis endring (jobbskaping) i sysselsettingen per sektor for årene 2015 – 2019. Nordland hadde en lavere sysselsetningsvekst (2,9 prosent) enn landet som helhet (4,4) i denne perioden. Innenfor fylkeskommunalforvaltning var det en betydelig nedgang i Nordland, mens det var en liten vekst i samme sektor i landet. Veksten i de andre sektorene er positive, men lavere enn gjennomsnittet for landet. Helgelandsrådet hadde en vekst på 2,1 prosent i denne perioden. Tabellen viser også at regionen hadde vekst i samtlige sektorer med unntak av statsforvaltningen for det var en reduksjon i sysselsettingen fra 2015 til 2019.

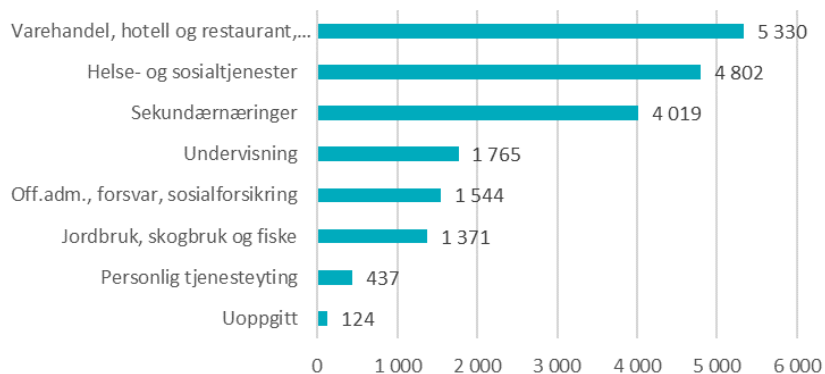
Prosentvis endring i sysselsetting per sektor 2015 - 2019. Nordland. (SSB)	Fylkeskommunal forvaltning	Kommunal forvaltning	Privat sektor og offentlige foretak	Stats-forvaltningen	Alle sektorer
Helgelandsrådet	0,6 %	2,2 %	3,1 %	-3,1 %	2,1 %
Indre Helgeland Regionråd	-13,8 %	-1,2 %	2,2 %	2,6 %	1,1 %
Salten Regionråd	-5,1 %	5,2 %	4,5 %	4,5 %	4,3 %
Lofotrådet	-8,4 %	3,5 %	6,8 %	3,1 %	5,4 %
Vesterålen regionråd	-3,2 %	3,5 %	5,3 %	-6,2 %	3,5 %
Hålogalandsrådet	-11,4 %	-0,1 %	-2,4 %	-1,4 %	-2,0 %
Nordland	-5,9 %	2,8 %	3,6 %	1,4 %	2,9 %
Norge	0,9 %	6,1 %	4,1 %	3,7 %	4,4 %

Tabell 2 Sysselsetningsendringer per sektor (SSB)

Figur 17 viser en fordeling av sysselsettingen på næringsgrupper i Helgelandsrådet. Som figuren viser er det næringsgruppen som inkluderer varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finans., forretningsmessig tjenester og eiendom som er størst, hvor det er 5 330 sysselsatte. Helse- og sosialtjenester er den nest største sysselsettingsgruppen med 4 802 sysselsatte. Sekundærnæringer som inkluderer bergverk, vareproduserende industri, vann og kraftverk, bygg og anlegg sysselsatte 4 019 personer. Innenfor undervisning er det 1 765 sysselsatte. Forsvar og annen offentlig administrasjon hadde 1 544 sysselsatt i kommunene som inngår Helgelandsrådet i 2019. Innenfor primærnæringer er det 1 371 sysselsatte. Bedrifter som tilbyr personlig tjenesteyting sysselsatte 437 personer i 2019.

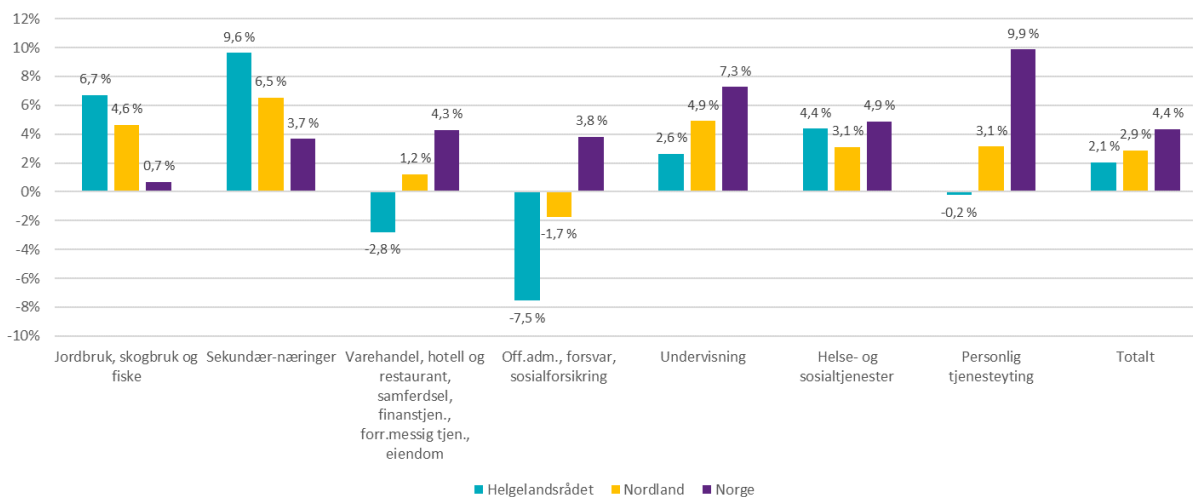
Syssetling etter næring og arbeidssted Helgelandsrådet (SSB)

Figur 17 Syssetling etter næring og arbeidssted Helgelandsrådet (SSB)

I figur 18 gis en oversikt over den prosentvise syssetlingsutviklingen (jobbskapingen) for de ulike næringene i Helgelandsrådet sammenlignet med Nordland og Norge for perioden 2015 – 2019.

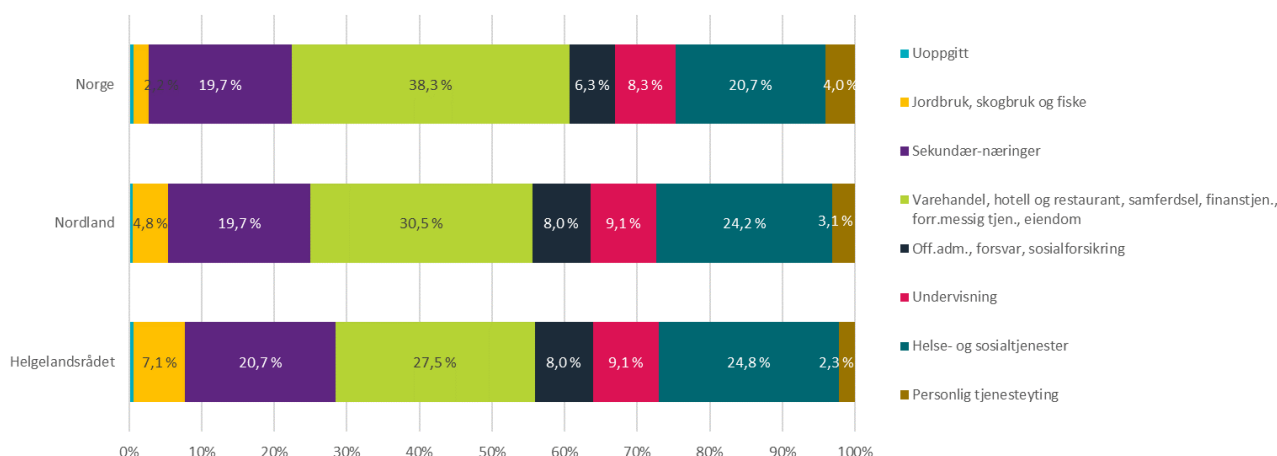
Prosentvis endring antall syssette etter næring 2015 -2019 (SSB)

Figur 18 Prosentvis endring i antall syssette etter næring og etter arbeidssted 2015 – 2019 (SSB)

Figur 19 viser en prosentvis fordeling av de syssette på næring. I figuren sammenlignes andelene i Helgelandsrådet med hele Nordland og Norge.

Andel sysselsatte fordelt på næring etter arbeidssted, 2019 (SSB)

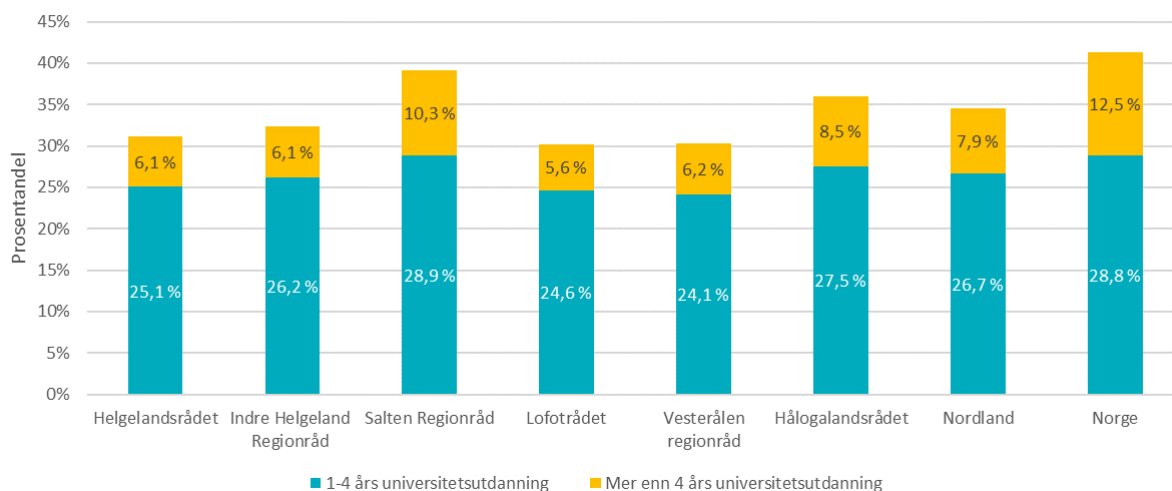

Figur 19 Andel sysselsatte fordelt på næring etter arbeidssted, 2019 (SSB)

2.2.2. Utdanningsnivå hos arbeidstakere

Det er en positiv sammenheng mellom høyere utdanningsnivå og størrelsen på verdiskaping. I Nordland har 34,6 prosent av de sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år høyere utdanning. Tilsvarende tall for hele landet er 41,3 prosent. Selv om utdanningsnivået i Nordland øker år for år, både blant sysselsatte og i befolkningen generelt ligger andelen fremdeles et godt stykke bak landsgjennomsnittet. Figur 20 viser hvor stor andel av de sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år i regionene som har høyere utdanning sammenlignet med Nordland og Norge.

Høgskole-/universitetsutdanning blant sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år etter arbeidssted i regionene i Nordland, 2019 (SSB)

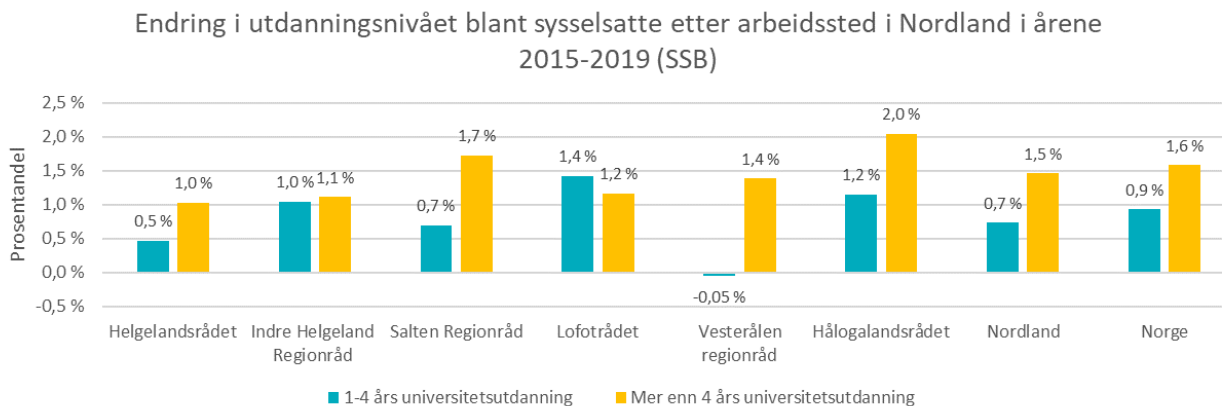

Figur 20 Høyere utdanning blant sysselsatte i Nordland, etter arbeidssted i aldersgruppen 20-66 år 2019 (SSB)

Utdanningsnivået blant de sysselsatte på Helgeland er litt lavere enn gjennomsnittet for Nordland.

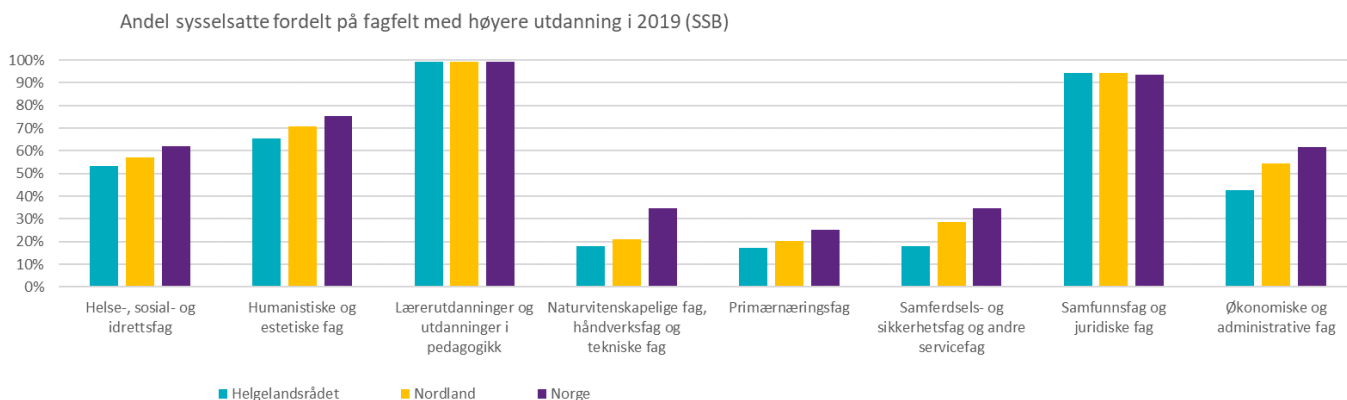
Figur 21 viser en oversikt over endring (prosentandel) i utdanningsnivået blant de sysselsatte med arbeidssted i Nordland i årene 2015 – 2019. Siden 2015 har prosentandelen sysselsatte (20-66 år) med 1-4 års høyere utdanning i Nordland økt med 0,7 prosent, mens andelen med mer enn 4 års utdanning har økt med 1,5 prosent. Tilsvarende tall for hele landet er litt høyere. På Helgeland har prosentandelen sysselsatte (20-66 år) med 1-4 års

høyere utdanning økt med 0,5 prosent, mens andelen sysselsatte med mer enn 4 års høyere utdanning har økt med 1 prosent.

Figur 21 Endring i utdanningsnivået blant sysselsatte etter arbeidssted i Nordland i årene 2015 - 2019

Figur 22 viser andel sysselsatte med høyere utdanning innenfor ulike fagfelt på Helgeland sammenlignet med Nordland og hele landet.

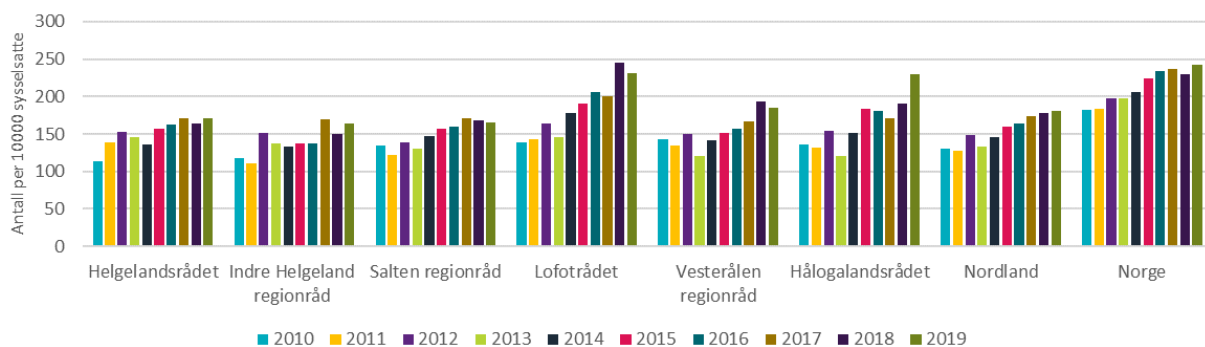

Figur 22 Andel sysselsatte fordelt på fagfelt med høyere utdanning (etter arbeidssted) i 2019 (SSB)

2.2.3. Nyetableringer

Nordland hadde 2 113 nyetableringer i 2019, som per 10 000 sysselsatte utgjør 181 nyetableringer. Figur 23 viser antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte innenfor de ulike regionene i Nordland, og for Nordland totalt og Norge.

Antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte

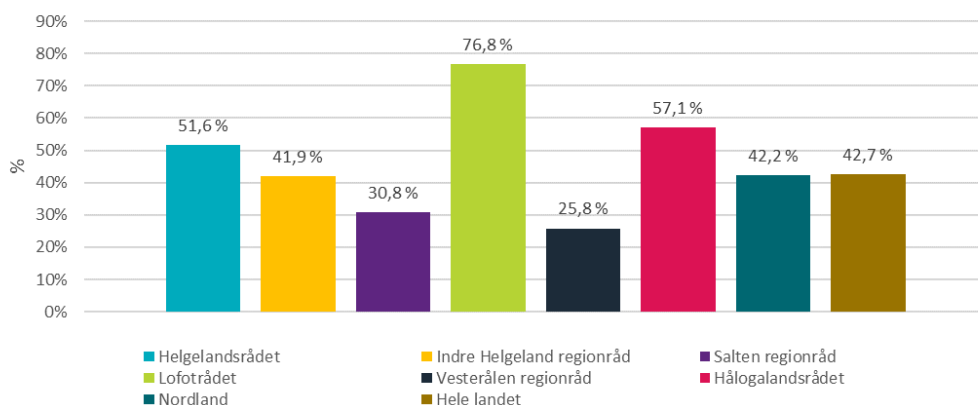
Figur 23 Antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte

Det totale antall nyetableringer i 2019:

- Helgelandsrådet 332
- Indre Helgeland Regionråd 281
- Salten Regionråd 705
- Lofotrådet 274
- Vesterålen regionråd 273
- Hålogalandsrådet 248
- **Totalt for Nordland 2113**

I figur 24 gis en oversikt over prosentvis utvikling i antall nyetableringer i perioden 2010 til 2019. Helgelandsrådet hadde en vekst på 51,6 prosent i antall nyetableringer, som er litt mer enn for Nordland og Norge som hadde en vekst på henholdsvis 42,2 prosent og 42,7 prosent i samme periode.

Prosentvis utvikling i antall nyetableringer i perioden 2010 til 2019 (SSB)

Figur 24 Utvikling i antall nyetableringer i perioden 2010 til 2019 (SSB)

2.3. Regionmesterskapet – Indeks Nordland

Tabellen under er regionalisert etter inndelingen av interkommunale politiske råd/regionråd etter 1.januar 2020.

Region	2015*	2016*	2017*	2018	2019
Vesterålen Regionråd	6	6	5	6	6
Lofotrådet	2	3	2	2	1
Hålogalandsrådet	4	4	6	5	4
Salten Regionråd	1	2	2	1	1
Indre Helgeland Regionråd	4	5	4	4	4
Helgelandsrådet	2	1	1	2	3

Tabell 3 Rangering samlet for alle indikatorene (Indeks Nordland)

Rangering samlet for indikatorene vekst i omsetning siste 2 år, driftsmargin siste 2 år, verdiskaping siste 2 år, befolkningsvekst siste 5 år og vekst unge voksne siste 2 år.

*For årene 2015, 2016 og 2017 er ikke indikatoren for sysselsetting tatt med i denne oversikten. Bakgrunnen er at SSBs statistikker bygger på ny datakilde fra og med 2015. Tall før dette tidspunktet er dermed ikke direkte sammenlignbare. For sysselsetting ser man på utvikling de 3 siste årene.

Helgelandsrådet	2015	2016	2017	2018	2019
Vekst i omsetning siste 2 år	3	2	2	5	5
Driftsmargin siste 2 år	3	1	1	1	2
Verdiskaping siste 2 år	1	1	1	1	1
Befolkningsvekst siste 5 år	6	3	3	3	3
Vekst unge voksne siste 2 år	2	1	3	4	6
Vekst i sysselsetting siste 3 år				4	4

Tabell 4 Rangering indikatorer Helgelandsrådet

2.4. Utdanning

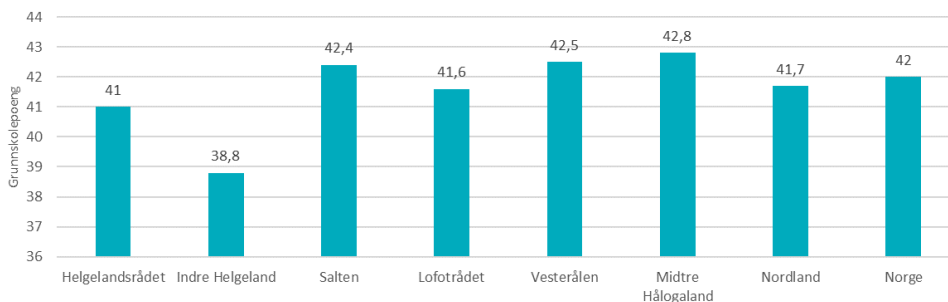

Figur 25 Bærekraftmål relatert til utdanning

2.4.1. Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng viser elevenes skoleresultat i ungdomsskolen.

Grunnskolepoeng 10 klasse 2018-19 = Vg1 2019-20

Figur 26 Grunnskolepoeng per region for elever i 10 klasse 2018–2019 (Kilde: Utdanningsdirektoratet/Skoleporten)

Tre regioner har grunnskolepoeng over nasjonalt snitt: Salten, Vesterålen og Narvik. Sistnevnte består stort sett av Narvik-elever og er den minste av regionene med under 200 i utvalget.

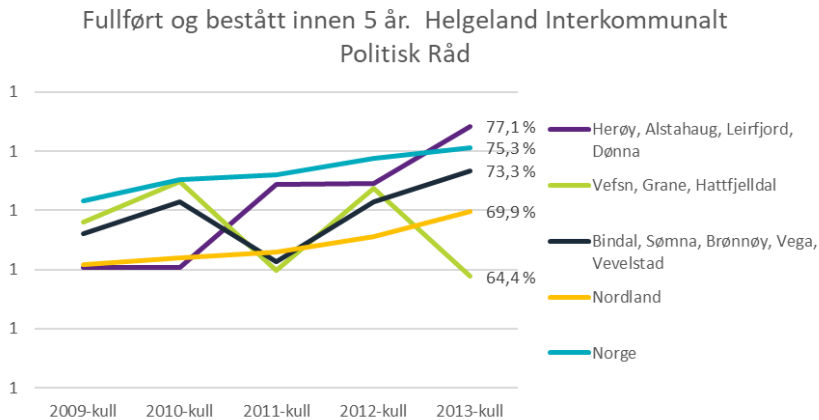
Kommune	Grunnskolepoeng 10 klasse 2018-19 = Vg1 2019-20	Antall elever 10 klasse
Alstahaug	42,5	84
Brønnøy	40,5	106
Bindal	41,7	21
Dønna	45,8	15
Grane	42,2	21
Herøy	41,5	21
Leirfjord	42,1	28
Sømna	41,2	31
Træna	-	-
Vevelstad	-	-
Vega	39,8	18
Vefsn	40,0	185
Helgeland	41,0	530
Nordland	41,7	
Norge	42,0	

Tabell 5 Grunnskolepoeng per kommune for elever i 10 klasse 2018-2019 (Kilde: Utdanningsdepartementet/Skoleporten)

2.4.2. Fullført videregående opplæring i regionen

SSB publiserer gjennomføringstall for kommunegrupper. Disse varierer en del i størrelse, slik at noen av de mindre folkerike områdene har en del tilfeldige svingninger fra år til år. Hovedinntrykket er imidlertid at gjennomføringsandelen går opp i de fleste kommunegruppene sett over flere år.

Figur 27 Fullført og bestått videregående opplæring innen fem år, utvikling og sammenlikning (SSB)

Litt over halvparten av fylkets kommuner hadde pr. november 2019 oppfylt ambisjonen til KS om å ta inn minst én lærling per 500 innbyggere. I Helgelandsrådets område er det 1 lærling pr. 369 innbyggere. Fordelingen pr. kommune fremgår av tabell 6:

Lærekontrakter	Kontrakter per nov 2019	Folketall 1. kvartal 2019	Måltall: minst 1 per 500
Alstahaug	18	7 411	1 per 411
Brønnøy	20	7 911	1 per 396
Bindal	6	1 448	1 per 242
Dønna	5	1 391	1 per 278
Grane	3	1 501	1 per 500
Herøy	9	1 770	1 per 197
Leirfjord	7	2 313	1 per 330
Sømna	11	2 019	1 per 184
Træna	2	454	1 per 227
Vevelstad	1	501	1 per 501
Vega	7	1 227	1 per 175
Vefsn	23	13 349	1 per 580
Helgeland	112	41 295	1 per 369

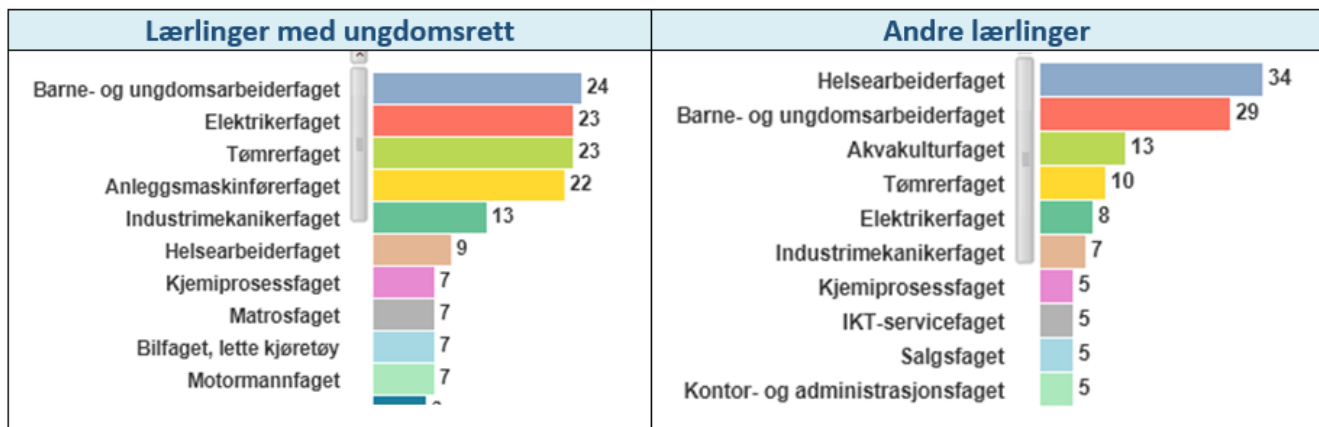
Tabell 6 Antall kommunale lærlinger per kommune i Helgeland, tall fra november 2019 (Kilde: Vigo)

Tabell 7 viser totalt antall lærlinger i regionene: private, kommunale og statlige. De fleste lærlinger finnes i privat næringsliv.

Løpende lærekontrakter	Ungdomsrett	Andre	Totalt
Helgeland	247	174	421
Indre Helgeland	257	133	390
Salten	584	242	826
Lofoten	180	85	265
Vesterålen	220	89	309
Ofoten	133	57	190
Nordland	1 621	780	2 401

Tabell 7 Løpende lærekontrakter per region per 11 mai 2020 (Kilde: Vigo)

Fordelingen av lærekontrakter sier noe om hvilken kompetanser kommuner og næringsliv etterspør. I helgelandsrådets område er fordelingen som følger:

Figur 28 Løpende lærekontrakter i region Helgeland, fag med flest lærlinger (Kilde: Vigo, juni 2020)

2.4.3. Tilbudsstruktur i regionen

	Brønnøysund	Mosjøen	Sandnessjøen
Studieforberedende			
Idrettsfag Vg1, Vg2 og Vg3		x	x
Musikk, dans og drama Vg1, Vg2 og Vg3 - musikk		x	
Studiespesialisering Vg1, Vg2 og Vg3	x	x	x
Påbygging generell studiekompetanse Vg3 og Vg4	x	x	x
Yrkesfag			
Bygg- og anleggsteknikk Vg1	x*		x
Byggteknikk Vg2	x*		x
Design og håndverk Vg1 - utgående			
Frisør Vg2		x	
Frisør, interiør, blomster og eksponering Vg1 - ny		x	
Elektrofag Vg1	x	x	x
El-energi Vg2		x	x
Helse- og oppvekstfag Vg1	x	x	x
Ambulansefag Vg2			x
Barne- og ungdomsarbeiderfag Vg2	x	x	
Helsearbeiderfaget Vg2	x	x	x
Hudpleie Vg2		x	
Hudpleier Vg3		x	
Naturbruk Vg1		x**	
Akvakultur med studiekompetanse YSK Vg1, Vg2, Vg3 og Vg4			x
Hest- og hovslagerfaget Vg2		x	
Landbruk og gartneri Vg2		x	
Landbruk Vg3		x	
Skogbruk Vg2		x	
Service og samferdsel - utgående			
IKT-servicefag Vg2	x		
Transport og logistikk Vg2			x
Informasjonsteknologi og medieproduksjon Vg1 - ny	x		
Teknikk og industriell produksjon Vg1	x	x	x
Kjemiprosess Vg2		x	
Maritime fag Vg2			x
Industriologi Vg2	x	x	x

Tabell 8 Vedtatt tilbudsstruktur 2020–2021 (Kilde: Ft-sak 210-2019 Endringer i tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Nordland for skoleåret 2020–2021)

Videregående opplæring for voksne ivaretas i stor grad av tilbud gjennom Nettskolen i Nordland – se <https://nettskolen.nfk.no> for fagoversikt og nærmere informasjon om tilbudene. Nettskolen har kontinuerlig inntak til de fleste tilbudene, noe som betyr at voksne kan starte når de vil og avslutte til en av eksamensperiodene vår eller høst. Tabell 9 viser deltakerantall inneværende skoleår.

Lokasjon	Studieforberedende/ fellesfag	Yrkesfag	Privatist	Sum
Brønnøysund	10	25	6	41
Sandnessjøen	13	24	2	39
Mosjøen	20	32	5	57
Sum	43	81	13	137

Tabell 9 Deltakere i voksenopplæring Nettskolen i Nordland

Når det gjelder fagskoletilbudet i regionen, er det som følger:

Tilbud	Studie(-samlings)sted	Ant. stud.p.	Periode
Psykisk helsearbeid og rusarbeid	Mosjøen	60	2020-22
Bærekraftige matopplevelser	Mosjøen	90	2020-22

Tabell 10 Fagskoletilbud på Helgeland

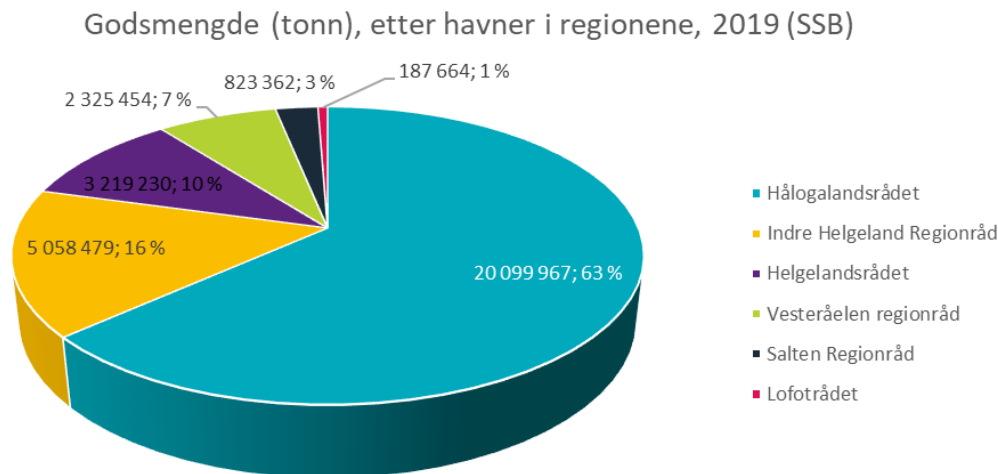
2.5. Samferdsel

Figur 29 Bærekraftmål relatert til samferdsel

2.5.1. Havner og kaianlegg

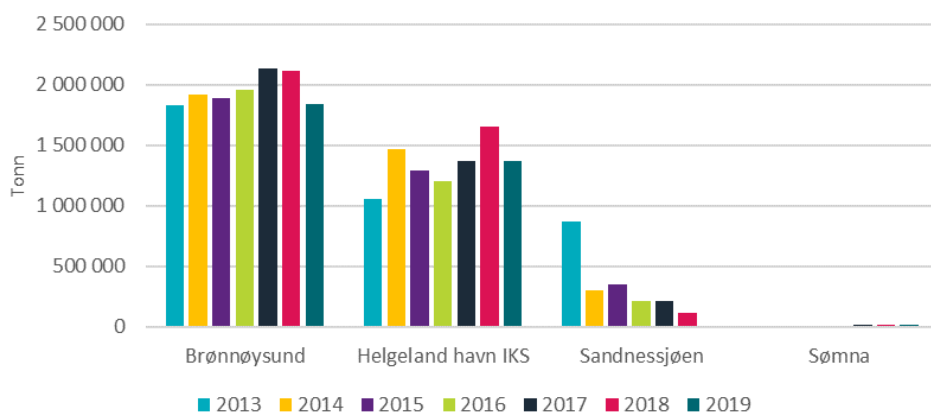
Det blir transportert store mengder gods fra havnene i Nordland. I 2019 ble det registrert en total godsmengde på 31,7 millioner tonn. De største volumene går over et fåtall større havner. Klart størst andel går over Narvik Havn, som målt i tonn er den største havnen i Nordland.

Figur 30 Godsmengde (tonn) i regionene i Nordland 2019 (SSB)

Diagrammet nedenfor viser de største havnene på Helgeland. Sjøtransport utgjør 98 prosent av transporten fra Alcoa i Mosjøen. I 2017 hadde Alcoa en samlet inntransport på 709 000 tonn og 430 000 tonn utgående transport.

Godsmengde (tonn), etter havner i regionene (SSB)

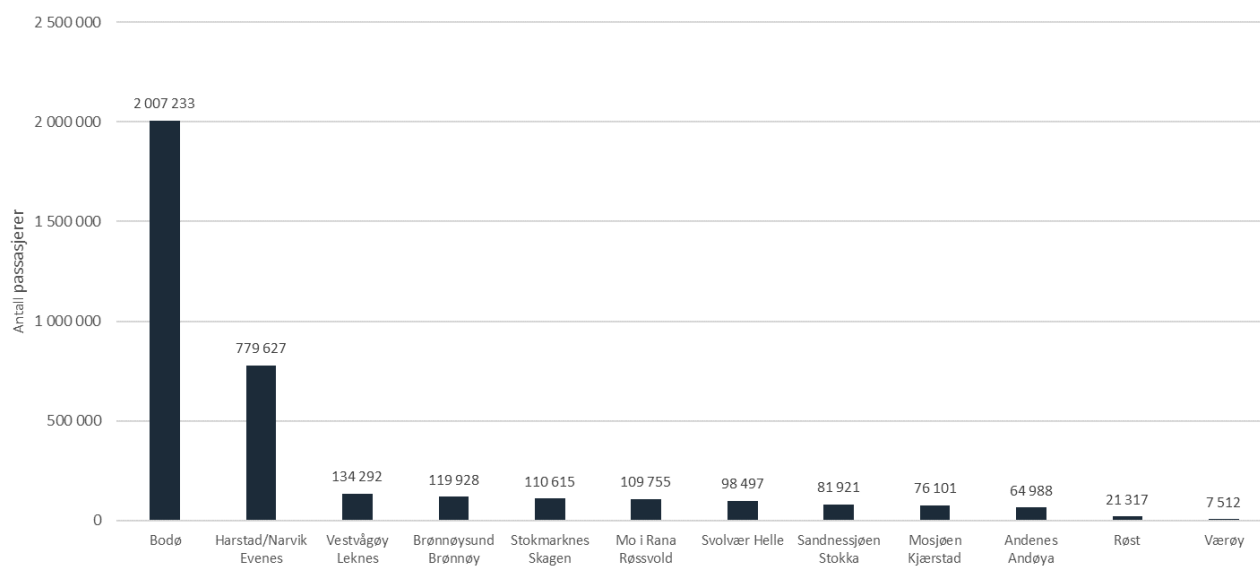

Figur 31 Totale tonn over kai i Helgelandsrådet

2.5.2. Flypassasjerer

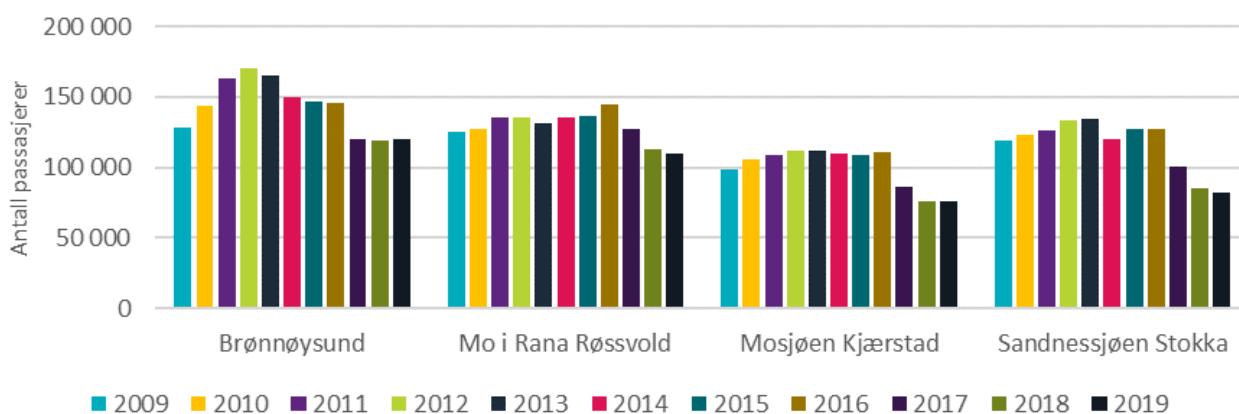
Totale passasjerer i Nordland 2019 var i overkant av 3,6 millioner.

Antall passasjerer i regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

Figur 32 Totalt passasjerer ved avgang og ankomst, innenlandske og utenlandske flygninger, regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

Antall passasjerer i regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2009 - 2019 (SSB)

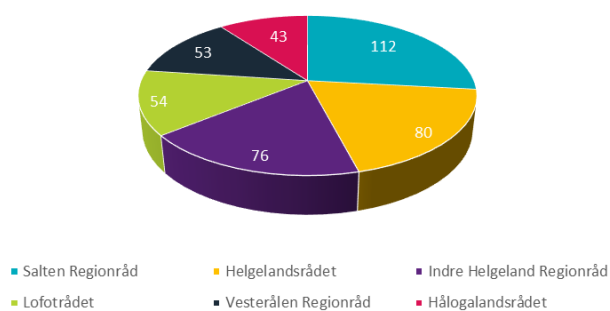

Figur 33 Endring 2009 – 2019 passasjerer ved avgang og ankomst, innenlandske og utenlandske flygninger, regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

2.5.3. Trafikkulykker

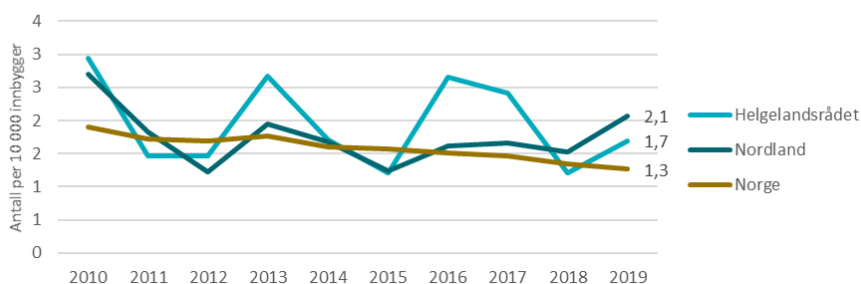
I årene 2010-2019 var det 417 personer som ble hardt skadd eller drept i trafikkulykker i Nordland. Figur 34 viser antall per region.

Antall drepte og hardt skadde i trafikken i Nordland 2010 - 2019 (SSB)

Figur 34 Antall drepte og hardt skadde i trafikken i Nordland i perioden 2010 – 2019 (SSB)

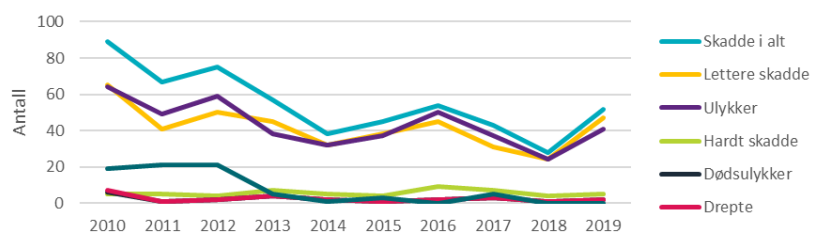
Hardt skadde og drepte i trafikkulykker per 10 000 innbygger

Figur 35 Drepte og hardt skadde i trafikkulykker per 10 000 innbygger (SSB)

Antall personer skadd eller drept i veitrafikkulykker i Helgelandrådet (SSB)

Figur 36 Antall skadde personer i veitrafikkulykker – Helgelandrådet (SSB)

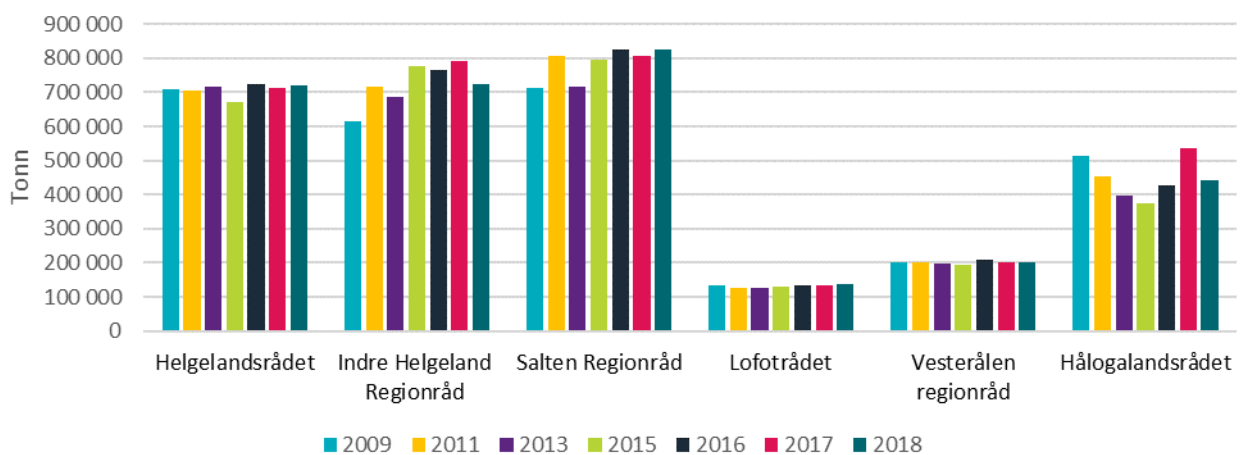
2.6. Klima, miljø og planlegging

Figur 37 Bærekraftsmål relatert til klima, miljø og planlegging

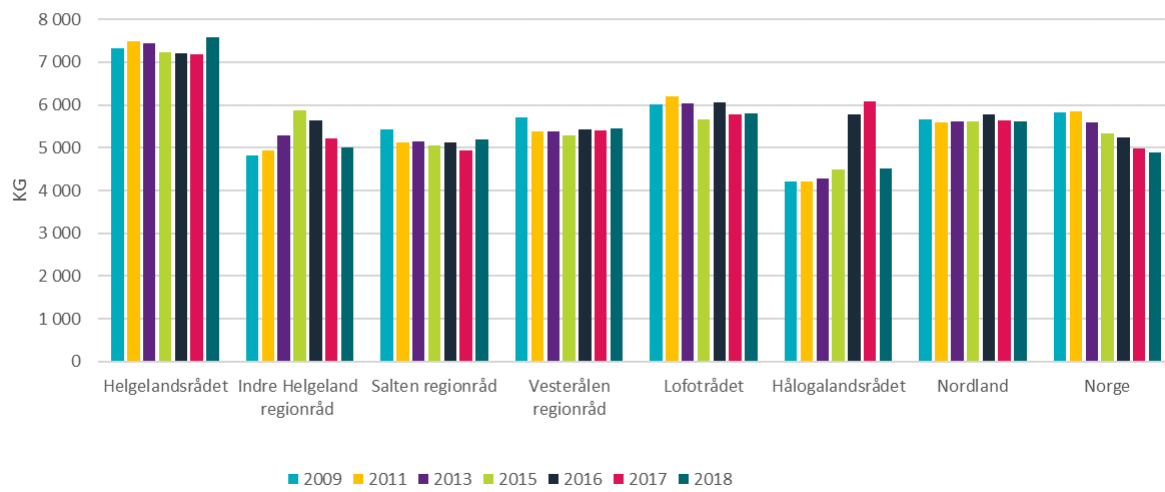
2.6.1. Klimautslipp

Utslipp per region i Nordland - tonn CO2 ekvivalenter (Miljødirektoratet/KPB)

Figur 38 Utslipp per region i Nordland – KG CO2 ekvivalenter per innbygger (Miljødirektoratet/KPB)

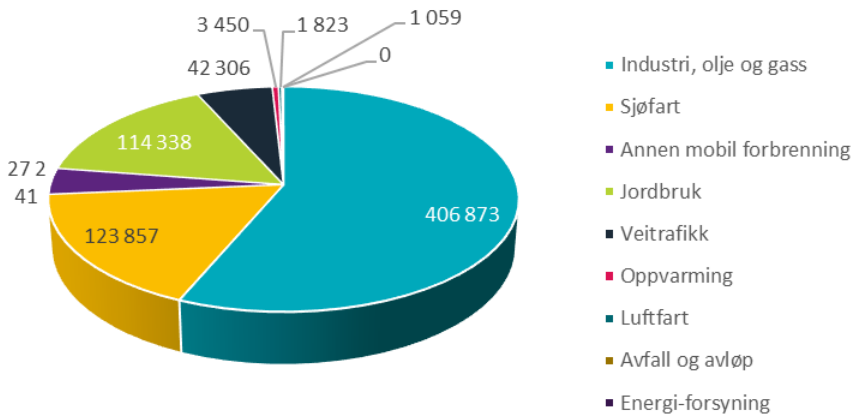
Utslipp per region i Nordland - KG CO2 ekvivalenter per innbygger uten industri/olje/gass (Miljødirektoratet/KPB)

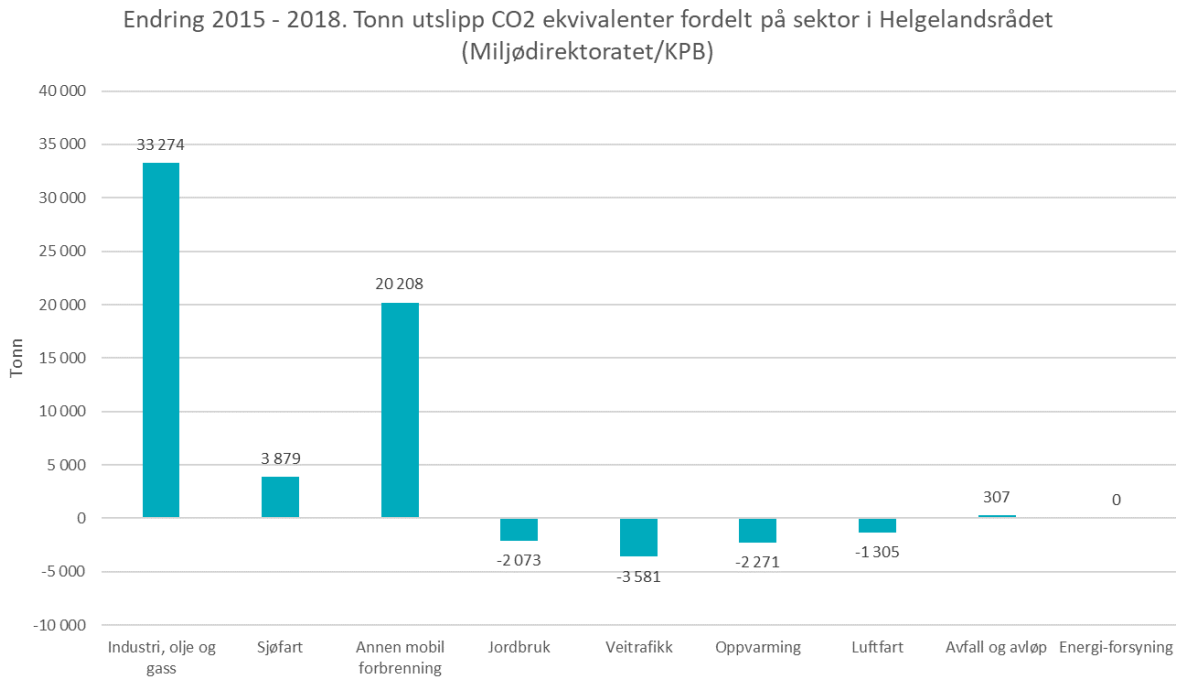
Figur 39 Utslipp av klimagasser KG CO2 ekvivalenter per innbygger uten industri/olje/Gass (Miljødirektoratet/KPB)

Figuren viser KG utslipp per innbygger i regionene sammenlignet med Nordland og Norge.

Klimautslipp per sektor. 2018. Helgelandrådet (Miljødirektoratet)

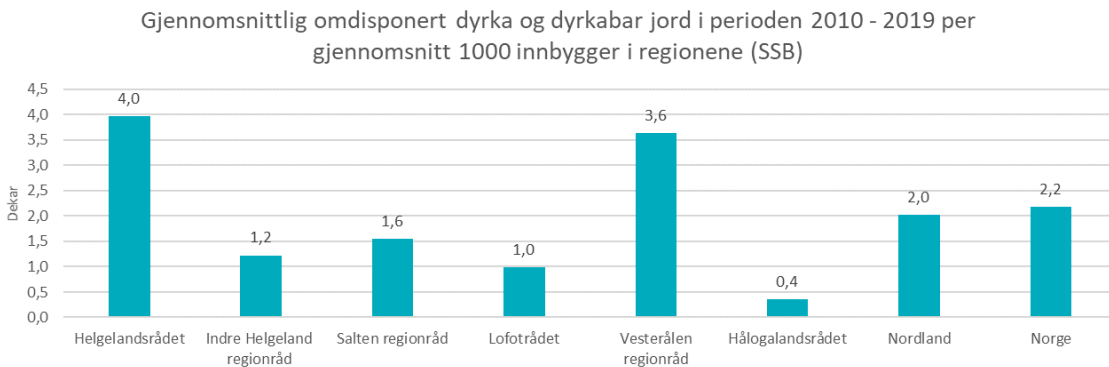

Figur 40 Klimautslipp per sektor. 2018. Helgelandrådet. (Miljødirektoratet)

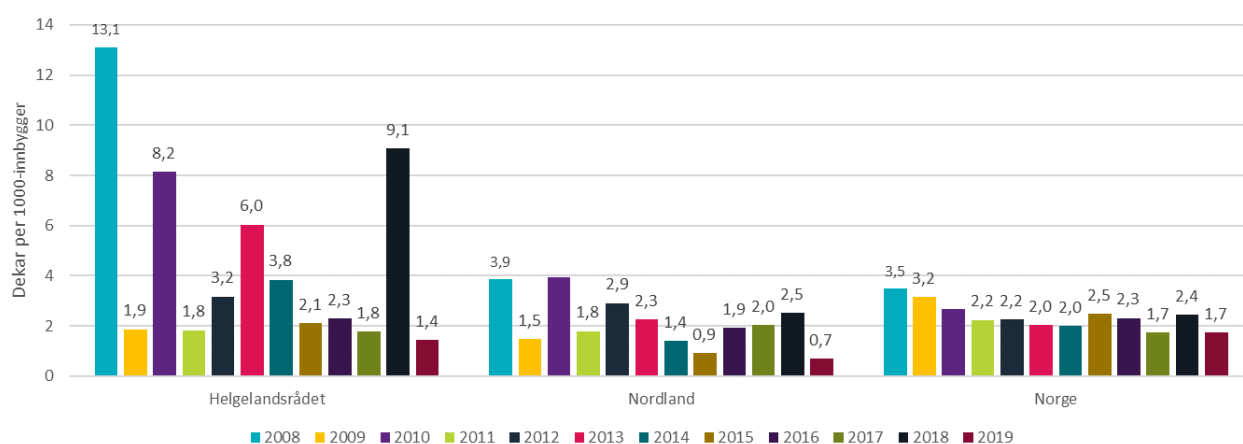
Figur 41 Endring 2015 - 2018. Tonn utslipp CO2 ekvivalenter fordelt på sektor i Helgelandsrådet (Miljødirektoratet/KPB)

2.6.2. Omdisponering av areal

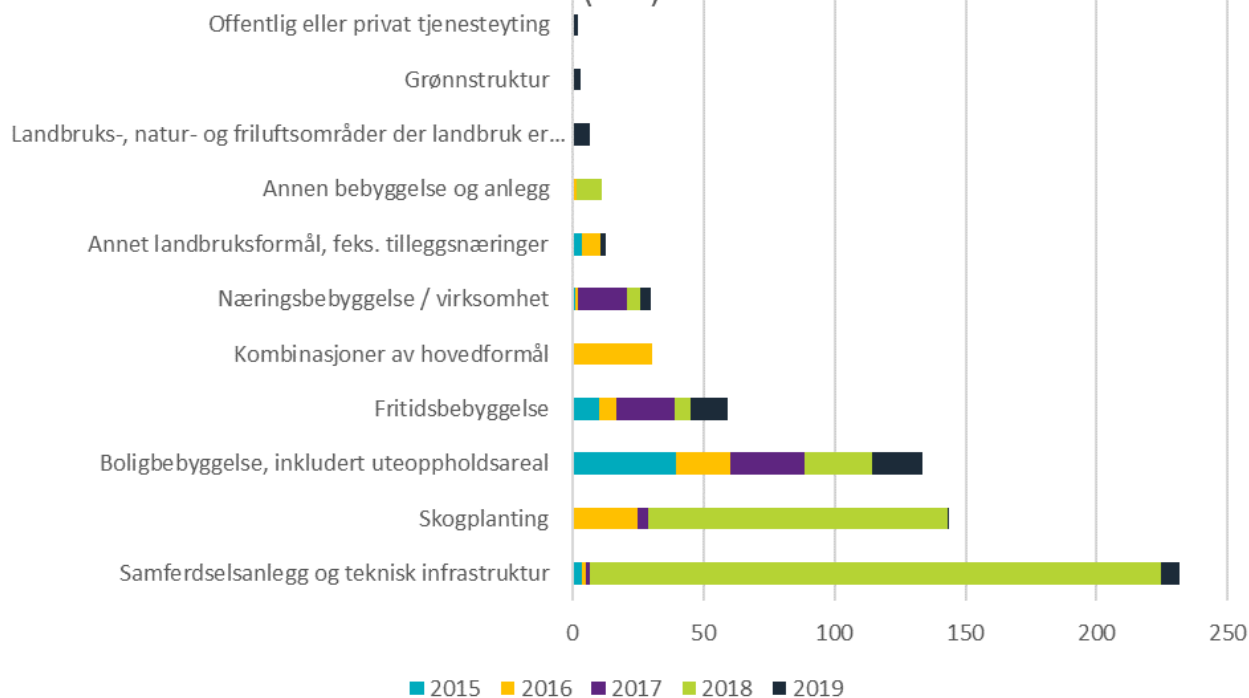
Figur 42 Gjennomsnittlig omdisponert dyrka og dyrkbar jord i perioden 2010-2019 per 1000 innbygger i Nordland (SSB)

Omdisponering av dyrka jord og dyrkbar jord. Dekar per 1000-innbygger (SSB)

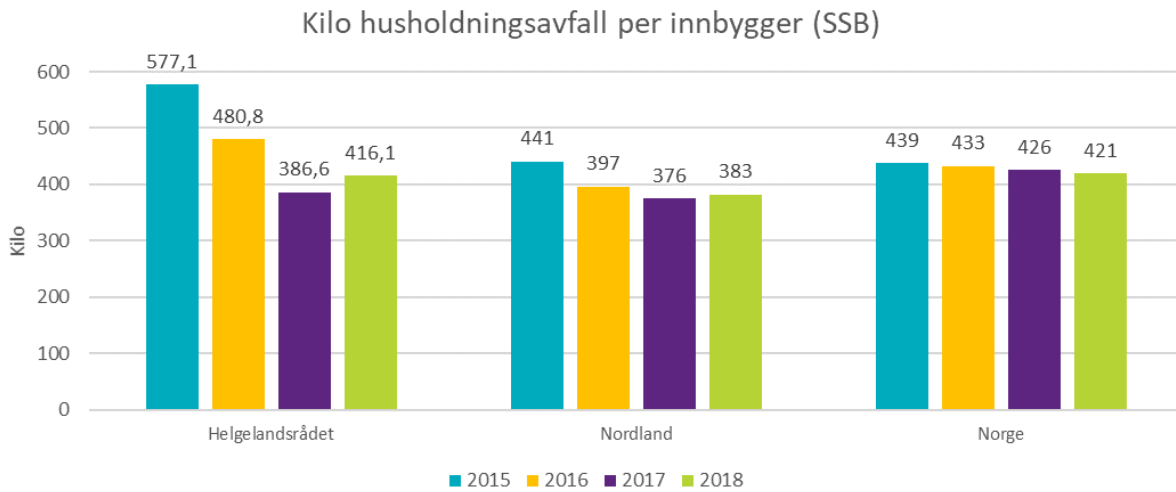
Figur 43 Omdisponering av dyrka- og dyrkbar jord. Dekar per 1000-innbygger

Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord 2015- 2019. Dekar. (SSB)

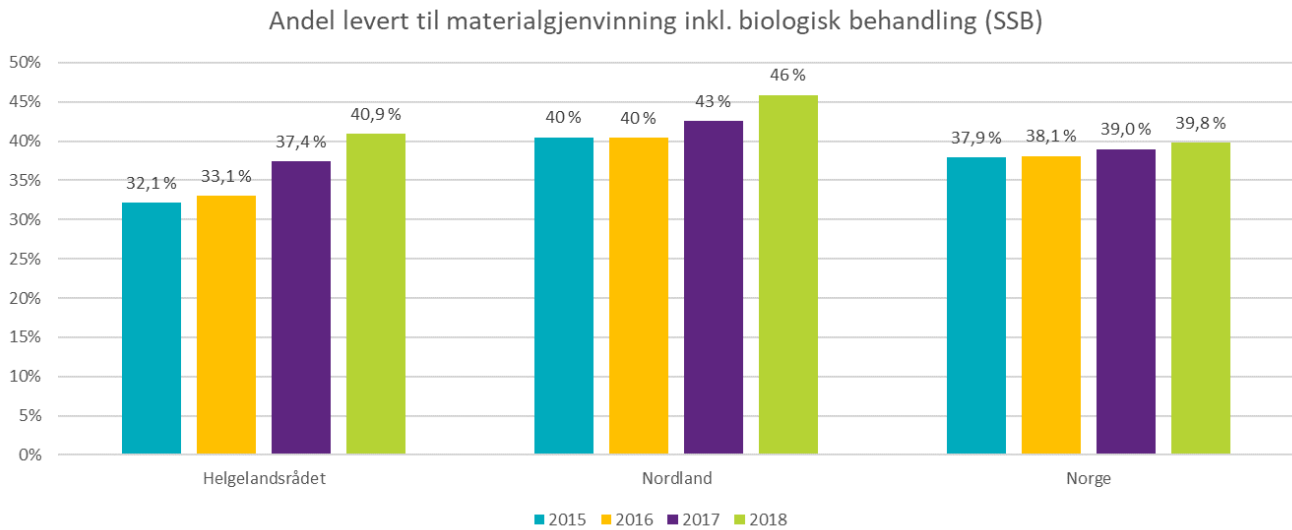

Figur 44 Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i Helgeland 2015-2019 (SSB)

2.6.3. Husholdningsavfall

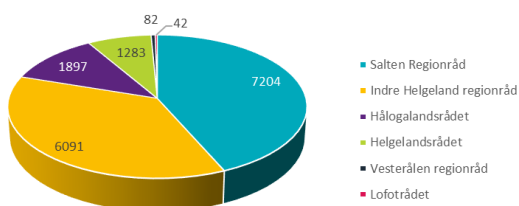
Figur 45 Kilo husholdningsavfall per innbygger (SSB)

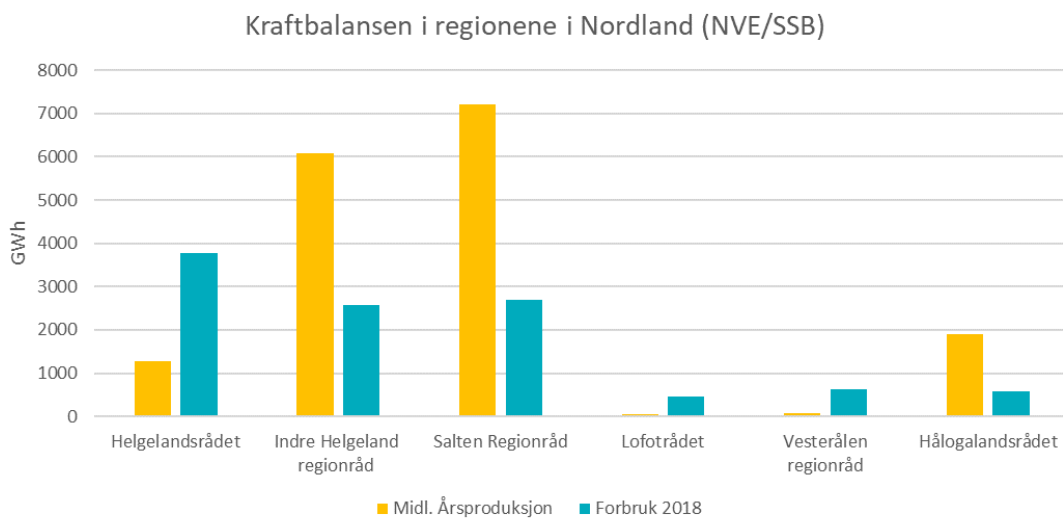
Figur 46 Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (SSB)

2.6.4. Energi

Midl. årsproduksjon elektrisk kraft Nordland. GWh (NVE)

Figur 47 Midl. årsproduksjon elektrisk kraft Nordland. GWh (NVE)

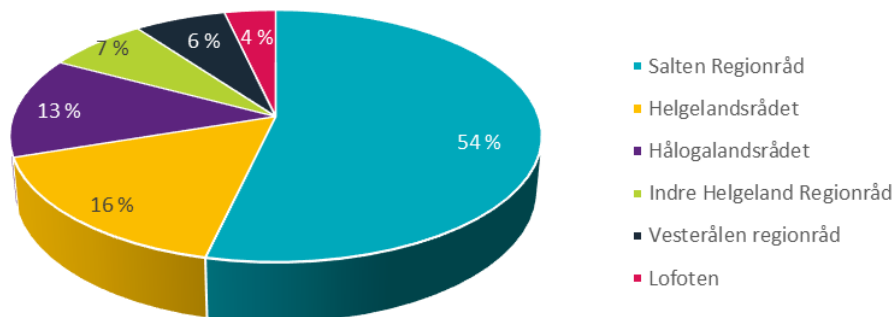

Figur 48 Kraftbalansen i Nordland (NVE/SSB)

Figuren viser forskjellen mellom produksjon og forbruk av elektrisitet i Nordland.

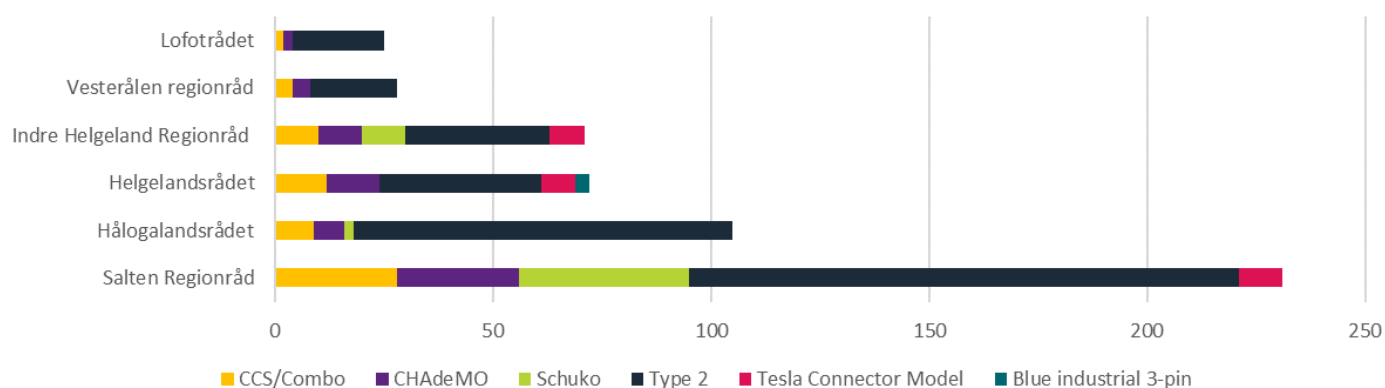
2.6.5. EL-biler og ladestasjoner

Andel elbiler i regionene i Nordland, 2019 (SSB)

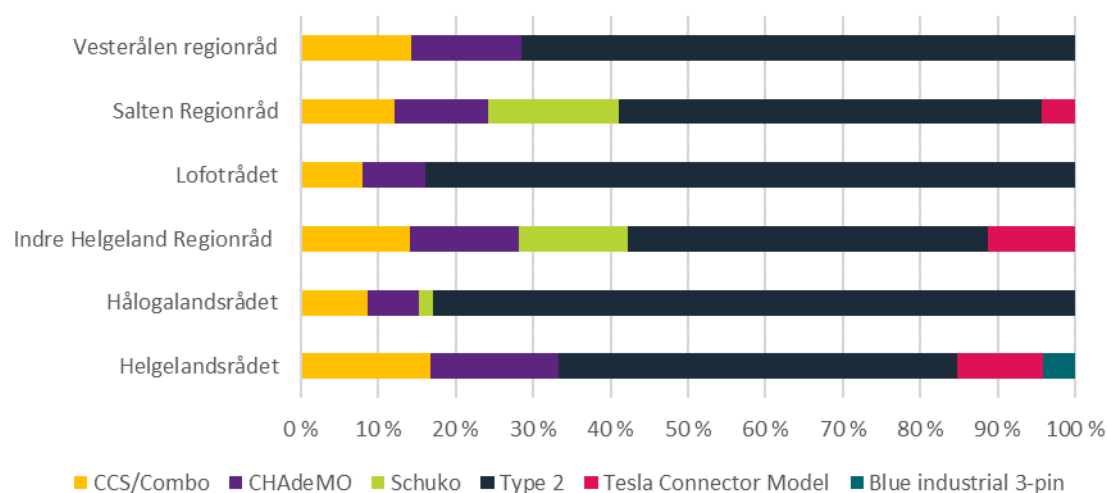
Figur 49 Andel elbiler i regionene i Nordland 2019 (SSB)

Offentlig tilgjengelige ladepunkter i Nordland, 2020 (nobil)

Figur 50 Offentlig tilgjengelige ladepunkter i Nordland 2020 (nobil)

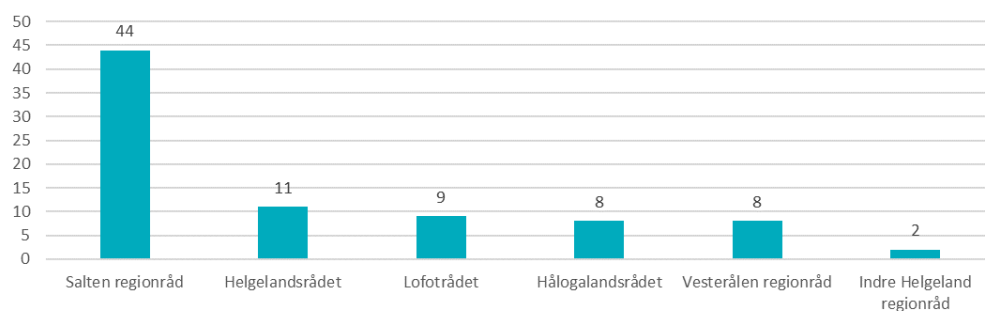
Offentlig tilgjengelig ladepunkter i Nordland, 2019. Andel av ladepunktene (nobil)

Figur 51 Andel ladepunkter elbil i regionene i Nordland

2.6.6. Statlig sikret friluftsområder

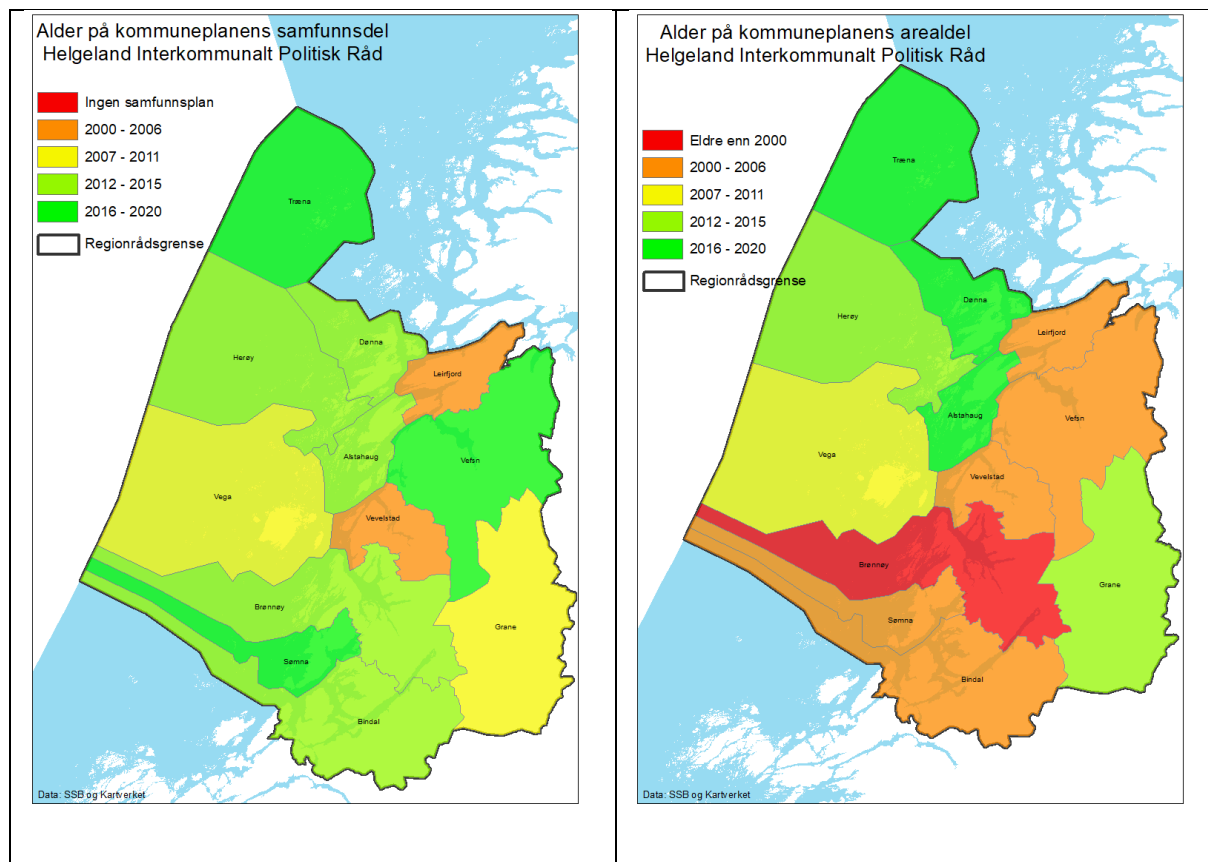
Statlig sikret friluftsområder, antall

Figur 52 Antall statlig sikret friluftsområder

2.6.7. Planstatus

Figur 53 viser planstatus for kommuneplanenes samfunnsdel og arealdel.

2.7. Tannhelse

Tannhelsen (målt ved indikatorårskull) i region Helgeland er bedre enn gjennomsnittet for Nordland. Tannhelsen i Nordland er litt bedre enn gjennomsnittet for landet. Tabellen viser andel uten hull.

Tannhelseresultater hos indikatorårkull			
Kommune	5 år	12 år	18 år
Alstadhaug	87,7 %	70,6 %	25,0 %
Bindal	100,0 %	52,9 %	18,2 %
Brønnøy	85,9 %	56,8 %	38,5 %
Dønna	100,0 %	100,0 %	37,5 %
Grane	80,0 %	64,3 %	40,0 %
Herøy	84,2 %	73,7 %	30,8 %
Leirfjord	87,1 %	78,6 %	45,5 %
Sømna	85,7 %	82,6 %	42,3 %
Træna	100,0 %	37,5 %	57,1 %
Vefsn	90,1 %	70,5 %	28,6 %
Vega	90,9 %	52,9 %	18,2 %
Vevelstad	60,0 %	100,0 %	0,0 %
Helgeland	86,7 %	67,1 %	31,4 %
Nordland	84,5 %	64,7 %	27,9 %

Tabell 11 Tannhelseindikatorer for indikatorårkull

Nordland fylkeskommune er i prosess med alle kommuner i regionen for å inngå avtaler om å tilrettelegge for samarbeid og samhandling til beste for brukerne som mottar hjelp etter tannhelsetjenesteloven.

---

3. DEL 2 - KORT BESKRIVELSE AV REGIONEN

3.1. Nærings- og kompetansemiljø

Helgeland er rik på naturressurser, og er et av de viktigste områdene for fiskeoppdrett i Norge, og den største regionen for landbruk og kjøttproduksjon i fylket. Sandnessjøen og Mosjøen utgjør det industrielle tyngdepunktet i regionen. Sandnessjøen med Helgelandsbase gir basetjenester til de fleste av oljeselskapene som opererer i Norskehavet. Alcoa i Mosjøen er et av verdens mest energieffektive og grønne aluminiumsverk. I regionen er Brønnøysundregistrene en hjørnesteinsbedrift, og her har Torghatten ASA også sitt hovedkontor. Brønnøy Kalk i Velfjord er en av Norges største produsenter av kalkstein til papirindustrien.

Helgeland er en viktig region for fiskerierne selv om regionen ikke har de største flåten. 11 % av de som jobber innen fiske og fangst i Nordland er sysselsatt i regionen. Træna er fylkets femte største fiskerikommune regnet etter landet kvantum. Dønna og Herøy er tyngdepunktet for havbruksnæringen i regionen.

Den største private sektoren er bygg og anlegg med 9 % av de sysselsatte. Helgeland har minst andel av samtlige regioner sysselsatt i detaljhandelen med 7 % av de sysselsatte.

Helgeland har store kvaliteter som reisemål og reiselivsbransjen i regionen er i stor utvikling. Vega har gjennom sin verdensarvstatus og status som bærekraftig reisemål opparbeidet seg en unik posisjon i reiselivet på Helgeland. Overnatting og servering sysselsetter 2,6 % av de sysselsatte på Helgeland. I tillegg sysselsetter reiselivet mange i andre næringer som transport og personlig tjenesteyting.

Vega og Vevelstad er de kommunene som har høyest verdiskaping fra jordbruket per innbygger i fylket. Sømna er største landbrukskommune og her ligger også Tines eneste meieri i Nordland som produserer 7 200 tonn ost i året. Om lag 40 % av de som jobber innen landbruk i Nordland er sysselsatt i regionen. Helgeland står også for størstedelen produktiv barskog i fylket.

Offentlig sektor sysselsetter 38 % av de sysselsatte på Helgeland. De største statlige virksomhetene er Helgelandssykehuset og Brønnøysundregistrene.

Helgeland har flere kompetansemiljø som støtter opp om landbruk og havbruk. Nibio har en forskningsstasjon på Tjøtta med 16 medarbeidere. Forskningstema er Fôr og husdyr, Kulturlandskap og biomangfold og Utmarksressurser og næringsutvikling. LetSea som er lokalisert til Dønna kan tilby hele spekteret av forsøk og forskning. Forskningstema er Lønnsom og bærekraftig produksjon, Bedre fiskehelse og Økt bærekraft med redusert miljøavtrykk. Vega verdensarvsenter har 8 medarbeidere. I verdensarvsenteret kan du lære om øyværingslivet og om ærfugldrift og fiskerbondeliv.

Sentrum Næringshage deltar i SIVAS næringshageprogram og har 4 medarbeidere. Næringshagen er til stede i Sandnessjøen, Mosjøen og Trofors. Mosjøen og omegn næringssselskap er Vefsn kommunes næringssselskap med 8 medarbeider, men tilbyr også tjenester til omlandskommunene.

3.2. Utdanning

Det er en klar og entydig sammenheng mellom elevers skolerresultat i ungdomsskolen og sannsynlighet for å gjennomføre videregående opplæring. Svake faglige prestasjoner i grunnskolen den viktigste enkeltforklaringen på manglende gjennomføring og frafall. Helgeland har skår litt under fylkessnittet, tiendeklassingene som gikk ut våren 2019 fikk i snitt kun 41,0 grunnskolepoeng. Det er Dønna som har den beste grunnskoleskåren i regionen, ellers ligger også mange av de andre småkommunene godt an. De to største skolekommunene i regionen, Brønnøy og Vefsn har begge grunnskolepoeng som ligger noe under fylkessnittet.

Det er mye å tjene på å løfte kommuner med svake resultat, det vil føre til at flere ungdommer klarer å fullføre det planlagte videregående opplæringsløpet, enten det er yrkesfag eller et studieforbereende løp. Gjennomføring i videregående er viktig for å skaffe kommuner og regioner kvalifisert etterspurt arbeidskraft. Ikke minst er det av avgjørende betydning for hver enkelt ungdom som har mye bedre forutsetninger for å skaffe seg varig tilknytning til arbeidslivet og dermed bedre økonomi og levestandard.

Fullført og bestått videregående opplæring måles fem år etter at et ungdomskull starter i videregående. Gjennomføring defineres som å fullføre og bestå alle trinn i videregående opplæringsløp. På Helgeland viser SSB gjennomføringsresultat for tre kommunegrupper. Disse er ganske små og derfor kan resultatet variere en del fra kull til kull. Best og mest stabil utvikling har det vært i området rundt Sandnessjøen der resultatet for 2013-kullet var bedre enn landssnittet. Også i Brønnøy og kommunene rundt har det vært god utvikling og gjennomføringa der har ligget over fylkessnittet. Resultatet for Vefsn og nabokommunene er ikke like godt og det varierer en del. 2013-kullet hadde en skuffende lav gjennomføringsandel.

En av de viktigste årsakene til frafall i videregående opplæring er at ikke alle yrkesfagelever får lærekontrakt etter at de har fullført skoledelen av utdanninga si med Vg2 i skolen. Kommunene er her viktige arbeidsgivere med særskilt stort behov for fagarbeidere til helsesektoren og for barne- og ungdomsarbeidere til barnehager, grunnskolen og SFO. Men kommuner kan ta inn mange andre typer lærlinger, slik som institusjonskokk, IKT-servicefag, bygg-drifere, anleggsgartnere, feiere, kontor og administrasjon med flere. For å øke antall læreplasser i Nordland ble *Samfunnskontrakt – Nordland for flere læreplasser 2020–2023* underskrevet av seks parter. KS er en av partene som underskrev avtalen. KS i Nordland forplikta seg særskilt til å være pådriver slik at alle kommuner i Nordland tar inn to lærlinger per 1000 innbyggere i tråd med KS landstingvedtak. Helgelandlandskommunene er fylkets beste når det gjelder å tilby distriktets unge lærekontrakt i kommunen. Kommunene er store kvinnearbeidsplasser slik at det ikke er overaskende eller unaturlig at flertallet av de kommunale lærlingene er jenter og kvinner, det er flest lærlinger som tar helsearbeiderfag og barne- og ungdomsarbeiderfag. En ny ambisjon kunne være å tilby lærekontrakt til flere av kommunens gutter og at en kunne ta inn flere lærlinger i tekniske fag og byggfag og flere andre fag der kommunen ikke har hatt tradisjon for å ta inn lærlinger.

Tømmerfaget, elektrikerfaget, helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget er blant de største lærefagene i alle regionene, men Helgeland skiller seg ut ved at kun 9 lærlinger med ungdomsrett i helsearbeiderfaget på tross av at alle tre skolene har hatt tilbudet fram til forrige skoleår. At det er behov for lærlinger i faget, ser vi av at mange voksne får kontrakt. Ellers er det forholdsvis mange lærlinger i anleggsmaskinførerfaget. Restaurant- og matfag tilbys både ved Brønnøysund og Mosjøen, men kun ni ungdommer har løpende lærekontrakt, det vil si at kun fire–fem får kontrakt per år, de fleste i institusjonskokkfaget. Dette viser at restaurantnæringen i regionen kunne vært bedre på å ta inn lærlinger. Mosjøen videregående har en klasse i skogbruk. Det er ikke registrert noen kontrakter i skogfaget i regionen. Derimot er det til sammen 16 løpende kontrakter i akvakulturfaget, de fleste voksne. Dette indikerer at det er etterspørsel etter denne kompetansen.

Det er tre fylkeskommunale videregående skoler på Helgeland: Brønnøysund, Sandnessjøen og Mosjøen videregående skoler. I tillegg kommer Havbruksakademiet i Brønnøysund. Elevtallet på skolene har sunket i takt med minkende ungdomskull. Nedgangen har vært størst ved Brønnøysund med om lag 75 færre elever de siste fem–seks årene. Dette har ført til at noen tilbud har blitt lagt ned på grunn av svake søkertall. Nedgangen ved de andre to skolene har vært mindre, cirka 30 elever i samme periode. Det har skjedd noe regionalisering av tilbud

---

på Helgeland, særlig på Vg2-nivå. Det betyr at ikke alle skoler kan ha alle tilbud, men at skolene kan ha noe ulik tilbudsprofil. Til sammen tilbyr de tre skolene et bredt utvalg opplæringstilbud. Tømrerfaget, elektrikerfaget, helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget er blant de største lærefagene i alle regionene, men Helgeland skiller seg ut ved at kun 9 lærlinger med ungdomsrett i helsearbeiderfaget på tross av at alle tre skolene har hatt tilbudet fram til forrige skoleår. Men at det er behov for lærlinger i faget, ser vi av at mange voksne får kontrakt. Ellers er det forholdsvis mange lærlinger i anleggsmaskinførerfaget. Restaurant- og matfag tilbys både ved Brønnøysund og Mosjøen, men kun ni ungdommer har løpende lærekontrakt, det vil si at kun fire–fem får kontrakt per år, de fleste i institusjonskokkfaget. Dette viser at restaurantnæringa i regionen kunne vært bedre på å ta inn lærlinger. Mosjøen videregående har en klasse i skogbruk. Det er ikke registrert noen kontrakter i skogfaget i regionen. Derimot er det til sammen 16 løpende kontrakter i akvakulturfaget, de fleste voksne. Dette indikerer at det er etterspørsel etter denne kompetansen.

Den nasjonalt vedtatte strukturen i yrkesfag er i endring og nye utdanningsprogram blir innført på Vg1 fra og med skoleåret 2020–2021. Tilsvarende endringer vil komme på yrkesfag Vg2 skoleåret 2021–2022. Parallelt fases det inn nye læreplaner i alle fag, både i videregående og i grunnskolen. Også på fylkesnivå skjer det en viktig endring til å legge en plan for neste fireårsperiode. Dette vil gi skolene større forutsigbarhet. Tilbudsstrukturen for perioden 2021–2025 vil bli presentert tidlig høst 2020 og det legges opp til en åpen prosess der regionene vil være en særdeles viktig innspillaktør i høringsprosessen. Fireårsplanen skal vedtas av fylkestinget i desember 2020..

Videregående opplæring for voksne ivaretas i stor grad av tilbud gjennom Nettskolen i Nordland. Nettskolen har kontinuerlig inntak til de fleste tilbudene, noe som betyr at voksne kan starte når de vil og avslutte til en av eksamensperiodene vår eller høst. Voksne følger andre bestemmelser i opplæringsloven, noe som gjør at utdanningen kan være mer fleksibel (tid, sted og progresjon) og tilpasset den voksnes behov. I tillegg søker den voksne på en sluttkompetanse, i motsetning til ungdom som starter bredt (Vg1) og deretter peiler seg inn på en sluttkompetanse.

Deltakerne fordeler seg jevnt innen fagporteføljen til Nettskolen i Nordland. I tillegg har Polarsirkelen videregående skole et samlingsbasert tilbud innen Vg1 Elektro, et tilbud spesielt tilpasset voksne deltakere. Tilbudet har inneværende år hatt 12 aktive deltakere, og skal videreføres neste skoleår til Vg2 EI-energi. Karrieresentrene er en viktig samarbeidsaktør når det gjelder videregående opplæring for voksne. I 2016 ble studieverksted og karrieresentrene slått sammen, og fra 1. november 2020 er det gjort ytterligere omorganisering. Karrieresentrene bidrar med veiledning av søkere til videregående opplæring for voksne samt bestilling av realkompetansevurdering. I tillegg arrangerer karrieresentrene blant annet eksamensforberedende kurs for praksiskandidater og andre kurs i samarbeid med lokalt næringsliv. Videre har karrieresentrene et ansvar for rådgivning og praksiskurs innen videregående opplæring for grunnskoleelevene i tilknyttede kommuner.

Nordland fagskole er organisert med 5 fagavdelinger. Ingen av disse er lokalisert på Helgeland, men det gis tilbud som studier der, både som samlings- og nettbaserte løsninger i Nordland fagskole og gjennom samarbeid med andre fagskoler. Vår avdeling Helse, sosial og oppvekst flytter sine tilbud fra år til år mellom ulike kommuner og regioner. Alle disse tilbudene har omfang på 60 studiepoeng og går på deltid over 2 år.

Elektro, med sin avdelingsledelse på Melbu, samarbeider med Trøndelag høyere yrkeshøgskoles avdeling i Steinkjer. Det samlings- og nettbaserte tilbudet innen elkraft på 120 studiepoeng går over 3 år. Samlingene kan følges enten i Melbu eller Steinkjer i to påfølgende uker. Det gir blant annet studenter på Helgeland god fleksibilitet for å kunne følge studietilbudet.

Avdelingen Opplevelsesbasert reiseliv, som med sin administrasjon i Svolvær, har fra høsten 2020 utlyst et 60 studiepoengs-tilbud innen Reiseliv og opplevelser med samlinger i Mo i Rana. Opptakene foregår løpende.

Nordland fagskole starter, i samarbeid med Mosjøen vgs og NIBIO, fagskoletilbud innen Bærekraftige matopplevelser høsten 2020. Studiet tar opp 20 studenter, går over 3 år og har et omfang på 90 studiepoeng. Studiet vil være samlings- og nettbasert, med samlinger i Vefsn og Helgelandregionen.

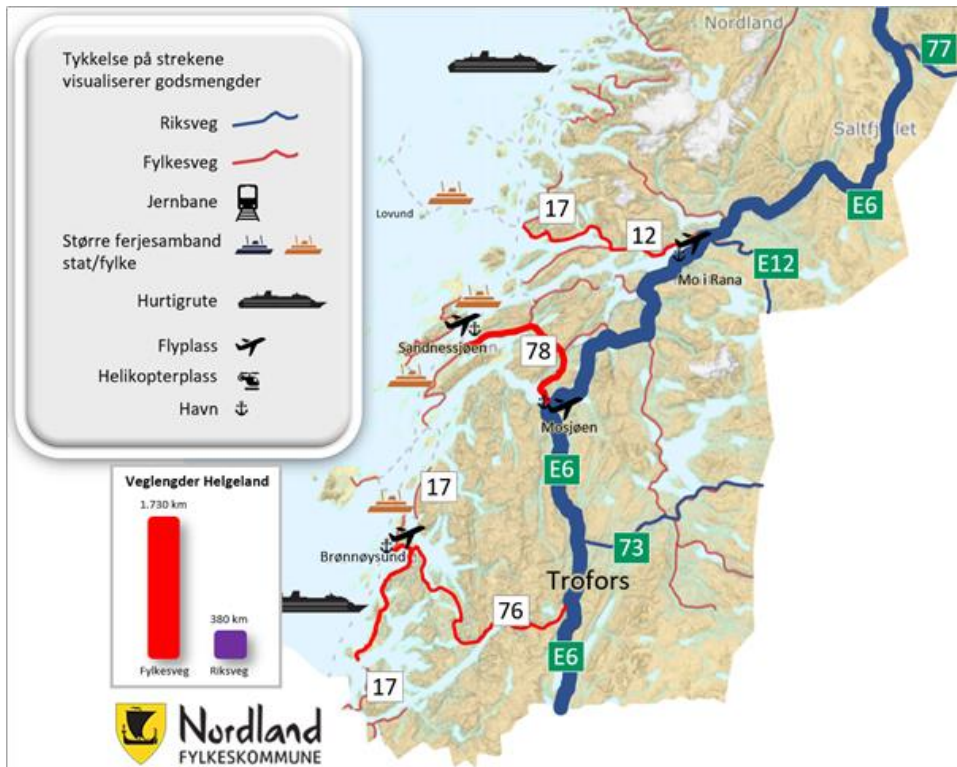
Etter invitasjon fra Kunnskapsparken Helgeland, Arctic Cluster Team og Nordland fagskole har Fagskolen Tinius Olsen fra Kongsberg fullført et samlings- og nettbasert fagskoletilbud innen automasjon på 30 studiepoeng med samlinger i Mo i Rana og Kongsberg. Studentene har hovedsakelig vært rekruttert fra industribedrifter på Helgeland.

3.3. Samferdsel

En del av faktagrunnlaget i samferdselssektoren beskriver Helgeland under ett, da det er vanskelig å hente ut enkelte statistikker kun for Helgeland interkommunale politiske råd.

Det er 1730 km fylkesveg og 380 km riksveg på Helgeland. Regionen har mange hurtigbåtanløp og fergesamband, flere av dem er avgjørende for næringslivet. Helgeland er den regionen som har desidert mest produksjon og frakt av tømmertransport i Nordland, og mesteparten fraktes på vegene. Da benyttes både fylkeskommunale og kommunale veger i flere av kommunene i Nordland. Hyppigst brukt er E6 og RV 73 som går mellom Trofors og Hattfjelldal. Regionen knyttes sammen av E6, hvor mye av godstransporten går.

På Søndre Helgeland går det daglige bussavganger mellom Brønnøysund og Sandnessjøen, Brønnøysund og Mosjøen og Brønnøysund og Grong, med videre korrespondanse til og fra Trondheim med tog, tilbudet gir området enkel tilgang bl.a. til sykehuset i Namsos. Daglige bussavganger fra Hattfjelldal og Grane kommune til Mosjøen. Busstilbudet utover dette er i hovedsak lovpålagt skoleskyss, samt noe tilpasset jobbpendling til byene. Flere fergesamband langs fylkesvei 17., blant annet et utfordrende og tidkrevende fergetilbud i og rundt Vevelstad. Ferger fra Mosjøen til Hundåla, samfunn uten annen veiforbindelse i Vefsnfjorden. Hurtigbåtrute mellom Brønnøysund og Vega og Brønnøysund og Sandnessjøen enkelte dager i uken. Bilførende lokalbåt i Bindalsfjorden. Helt i sør er det en del skole- og jobbpendling, primært til Brønnøysund, men også noe til Sømna. Til Sandnessjøen er det relativt stor andel skole- og jobbpendling, mange av disse med hurtigbåt.

Terminaler

Schenker har landterminal i Mo i Rana og Bring i Mo i Rana og Sandnessjøen. PostNord har landterminal i Mo i Rana. Det er jernbaneterminaler i Mo i Rana og Mosjøen. Det er bil-terminal i Mo i Rana. Nor Lines International har sjøterminaler i Sandnessjøen, Brønnøysund og Nesna. Det er fryse-terminal i Træna.

3.4. Klima, miljø og planlegging

Plan- og klimanettverket på tidligere Sør-Helgeland fungerer fortsatt. HALD-kommunene har eget nettverk. Det er dermed ikke felles nettverk med alle kommunene i Helgelandrådet.

Statlig sikring

Regionen har 11 statlig sikrede friluftsområder. Disse ligger i kommunene: Alstahaug, Brønnøy, Leirfjord, Sømna, Vefsn og Vega.

Nordland fylkeskommune har gjennom regionreformen fått utvidet oppdrag når det kommer til forvaltning av disse områdene. Det er fremdeles kommunene og friluftsrådene som kan søke om sikring og som lokalt forvalter områdene. Fylkeskommunen godkjenner forvaltningsplanene og gir tilskudd til tiltak i tråd med disse. Intensjonene med slike områder er å sikre allmennheten tilgang til spesielt bynære rekreasjonsområder. Gjennom tilskuddsordningen for tilrettelegging kan kommunene søke om midler til opparbeiding av for eksempel parkering, toalett og universell utforming av områdene.

Vannområdekoordinatorer

Nordland fylkeskommune er vannregionmyndighet i Nordland vannregion. Det innebærer et regionalt ansvar for å implementere EUs vanndirektiv. Virkemidlet er regional plan. Til dette arbeidet har fylkeskommunen fått statlige midler siden 2010. De årlige bevilgningene har variert gjennom årene, men alle midlene har vært brukt i

---

spleiselag for å kunne ansatte lokale vannområdekoordinatorene i de 10 vannområdene i regionen. Det er i dag 5 stillinger i disse 10 områdene. Arbeidet har hele tiden vært forankret i regionrådene.

I tillegg til de statlige midlene har det vært bevilget skjønnsmidler fra fylkesmannen til de kommuner som har søkt. Det er fra 2019 ikke lenger mulig å utløse skjønnsmidler til arbeidet. Det er slike lokale koordinatorene i de fleste vannregioner i Norge. I de fleste andre regioner er disse stillingene finansiert i et spleiselag med kommunene. Dette må også på plass i Nordland dersom disse stillingene skal opprettholdes. Dersom disse ikke opprettholdes, vil kommunene selv måtte ta ansvar for å koordinere det lokale arbeidet og drive dette frem på tvers av kommunene i vannområdet.

Det er ikke fullstendig overlapp mellom vannområdene og regionrådene. Kommunene under Helgelandsrådet hører i hovedsak til vannområdene Bindalsfjorden og Vefsnfjorden/Leirfjorden. Det er Vefsn som har dagens arbeidsgiveransvar for den ansatte vannområdekoordinatoren. Stillingen er et samarbeid mellom kommunene i vannområdene Bindalsfjorden og Vefsnfjorden/Vefsnfjorden, og fylkeskommunen har utarbeidet samarbeidsavtaler med vertskommunene Vefsn og Brønnøy kommune.

3.5. Fylkeskommunal tilstedeværelse og tjenestetilbud

I tillegg til de videregående skolene i regionen, finnes det karrieresentre i Brønnøysund, Mosjøen og Sandnessjøen. Opus ressurs- og kompetansesenter er lokalisert i Mosjøen.

Innenfor sceneinstruktørordningen er Alstahaug, Sømna og Vefsn vertskommuner.

Nordland fylkeskommune drifter 10 allmenntannklinikker i regionen, én i hver kommune foruten Dønna og Vevelstad. Disse er på lokalisert i Sandnessjøen, Terråk, Brønnøysund, Trofors, Herøy, Leirfjord, Sømna, Træna, Mosjøen og Vega. Klinikken har ansvaret for å utføre forebyggende tiltak, et regelmessig og oppsøkende tilbud til prioriterte grupper og tilbyr i tillegg behandling til voksne betalende i regionen. Klinikken har ca. 18.500 pasienter, ca. 11.000 prioriterte pasienter som mottar gratis tannbehandling og 7.500 voksne betalende pasienter. Det er offentlig spesialistklinik i kjeveortopedi og endodonti i Sandnessjøen.

Nordland fylkeskommune er i prosess med alle kommuner i regionen for å inngå avtaler om å tilrettelegge for samarbeid og samhandling til beste for brukerne som mottar hjelp etter tannhelsetjenesteloven.

Den fylkeskommunale vegadministrasjonen har kontorsted Mosjøen.

---

4. DEL 3 – FORELØPIG ANALYSE

4.1. Befolkning

Befolkningsutviklingen i hele Nordland er bekymringsfull med tanke på rekruttering til arbeidslivet og i forhold til videreføring av gode service- og tjenestetilbud som krever tilgang til en viss masse for å kunne opprettholdes. For Nordland har tilflytting fra utlandet vært stått for en stor del av befolkningsveksten de siste 5 årene og vært avgjørende for arbeidskraftstilgang i enkelte kommuner. Med nedgang i yngre årsklasser i landet som helhet, vil tilflytting og rekruttering fra utlandet være enda viktige for fremtidig befolkningsvekst.

Helgelandsrådes 12 kommuner, er svært ulike med hensyn til befolkningsstørrelse. Kommunene har ca. 17% av befolkningen i Nordland, hvorav 70% bor i de tre regionsenterkommunene. Heller ikke bykommunene har hatt vekst de siste årene.

Også aldersstrukturen i befolkningen, hvor økningen hovedsakelig er i de eldste aldersgrupper vil påvirke næringsliv og tjenestetilbudet fremover. Utfordringen vil være størst for de befolkningsmessig minste kommunene. For å sikre alle tilgang til nødvendige tjenester, vil det fremover være enda viktigere å planlegge ut fra større bo- og arbeidsmarkedsregioner og interkommunalt samarbeid.

4.2. Næring og kompetanse

Regionen har sterke næringsmiljø knyttet til prosessindustri, havbruk og landbruk. Næringslivet i regionen har samlet sett høye driftsmarginer og leverer store verdier til samfunnet. Det industrifaglige miljøet er sterkt, men i hovedsak gjøre s mange viktige beslutninger av en konsernledelse som ikke har sin base i regionen. Det samme gjelder havbrukssektoren, om enn i noe mindre grad, da regionen her har regionale kommersielle miljø som arbeider innovasjon i store deler verdikjeden knyttet til akvakultur.

Eksterne eiere kan være svært sentrale driftere i utviklingsprosesser, særlig på grunn av at mange av de har tilgang på internasjonal kompetanse, men det at den øverste ledelsen ikke er knyttet til regionens innovasjonsmiljø kan også føre til lengre beslutningsveier og at selskapets strategier ikke alltid er samsvarende med de strategiene regionen har. Dette kan på føre til at innovasjonsgraden i regionen blir mindre enn det den kunne ha vært.

Da regionen samlet har en sterk verdiskaping, er det samtidig også et potensial for å øke aktiviteten i de næringene som særlig ligger rundt prosessindustrien og havbrukssektoren. Her vil leverandørutvikling kunne gi nye arbeidsplasser. Helgeland er videre den delen av Nordland som er sterkest knyttet opp mot petroleumsektoren. Gjennom økende samarbeid og samseiling mellom operatørene og avsluttende utbygginger har aktivitet relatert til forsynings- og servicebasen opplevd en nedgang. Kombinert med økende kostnadsfokus og lavere pris på olje og gass gir dette en utfordring, men også en mulighet til å arbeide med næringslivet i regionen får å skape nye næringer basert på eksisterende kompetanse. Om regionen i samarbeid klarer å bruke eksisterende kompetansemiljø til å utvikle nye verdikjeder, varer og tjenester vil regionen samlet sett kunne komme styrket ut.

Det er en utfordring for regionen at særlig flere statlige offentlige etater omorganiserer og reduserer sin tilstedeværelse. I dette bildet er det viktig at regionen har en samlet strategi for å sikre at også det offentlige

---

legger ledelse og koordineringsressurser til regionen. I dette bildet er ikke bare antall arbeidsplasser viktig, men også hvilke beslutninger de som har sitt daglige tilholdssted i regionen kan ta.

Samlet i Nordland det er et økende behov for å etablere nye arbeidsplasser som følge av generelle store omstillinger i samfunnet. Dette gjør at gründeres nyetableringer er viktig i årene som kommer. Sammenlignet med resten av landet, har Nordland et forbedringspotensial når det gjelder antall nyetableringer. Et viktig verktøy for fremtidige gründere er etablereropplæring. I Nordland er det store variasjoner mellom hvilke modeller som brukes, hvilke aktører som tilbyr veiledningen, varighet, kostnadsstruktur og finansiering. Dette gjør at vi må arbeider for å få mer likeverdige tilbud i hele fylket. Det er derfor nødvendig å styrke samarbeidet mellom regionen og andre aktører for å jobbe mer likt for å få til et mer strømlinjeformet og likeverdig tilbud.

4.3. Utdanning

De videregående skolene på Helgeland har over de siste fire årene blitt dimensjonert og tilpasset til dagens tilbudsstruktur og elevtall. Den viktigste årsaken til tilpasningen er nedgangen i elevtall og regionalisering av tilbudsstrukturen. Det er nå i all hovedsak tatt de største grepene om tilpasning av tilbudsstrukturen. Framskrivningen av elevtallet de neste 10 år viser rimelig stabile 16 års-kull men enkelte skoler vi merke nedgang i perioden. I Brønnøysund svinger det og elevtallet vil bli lavere i et 10 års-perspektiv. For de andre skolene; Mosjøen og Sandnessjøen er det mer stabilt. Noe lavere elevtall mot slutten av perioden. Det betyr at dagens struktur vil holde seg godt, men den kan selvfølgelig tilpasses endringer og ønsker fra arbeidslivet. Det innebærer at dersom noe skal inn, så må noe ut.

Det er viktig å understreke at elevenes søking til videregående skole ikke er noe fylkestinget vedtar. Det bestemmer elevene selv. Vi har erfaring med store variasjoner fra år til år. Det er også viktig å skille på avviklingen av tilbud (nedleggelse) og ikke igangsetting av tilbud på grunn av lave søkertall fra år til år. I desember 2020 skal fylkestinget vedta en ny struktur for videregående opplæring i Nordland fylkeskommune for de fire neste årene. Det vil innebære en mer forutsigbar fremtid for elevene og skolene. Her må regionrådene ha en klar mening om hva de mener fylkeskommunen skal prioritere.

Mange kommuner leverer gode resultater når det gjelder grunnskolepoeng, mens andre ligger lavt. Det er viktig at kommunene har fokus på resultatoppnåelse for sine avgangselever. Dette vil øke sannsynligheten for økt gjennomføring av videregående skole.

Når det gjelder arbeidslivet er kommunene flinke til å ta å ta inn lærlinger. Noen få kommuner kan med fordel øke andelen lærlinger. Næringslivet etterspør lærlinger i flere fag enn det videregående skole klarer å utdanne. Regionrådet bør peke på næringer som de mener fylkeskommunen skal prioritere for sin region.

4.4. Samferdsel

Det er regionflyplasser både i Brønnøysund, Sandnessjøen og Mosjøen. Jernbanen går i tillegg igjennom regionen.

Det er en utfordrende geografi langs kysten, med omfattende ferge- og hurtigbåttilbud, hvor spesielt fergetilbudet er avgjørende for næringsutviklingen.

Det er potensiale til å få en økt bruk av samferdselstilbudet i regionen. Det gjelder både båt/ferge-tilbudet langs kysten og busstilbudet i og rundt byene. Når fylkeskommunen overtar ansvaret for de regionale flyrutene, er det

---

et potensiale til å få mer helhetlig samferdselstilbud. En plassering av nytt sykehus i regionen vil gi store muligheter til å få utviklet samferdselstilbudet ytterligere.

Selv om det over tid er en reduksjon i antallet drepte og alvorlig skadde i trafikken, har det i perioden 2010-19 vært 11 omkomne i trafikken i regionen. Selv om det er ulike forklaringer til ulykkene, er det viktig å forsterke trafikksikkerhetsarbeidet og at samtlige kommuner i regionen blir godkjent som trafikksikre kommuner.

4.5. Klima, miljø og planlegging

Kommunene i Helgelandrådet har relativt gamle areal- og samfunnsplaner. Dette gjelder spesielt kommuneplanens arealdel. Flere av kommunene har arealplaner som er mer enn ti år gamle. Vefsn, Brønnøy, Sømna og Bindal kommune er i gang med revidering av sine arealplaner. Gjennom å oppdatere sine planer kan kommunene komme i førersetet når det gjelder å sikre en ønsket utvikling. Fylkeskommunen vil derfor gjerne bidra til at planprosessene har fremdrift. Aktiv bruk av plan- og klimanettverk, planforum eller løpende dialog og veiledning kan være viktige verktøy her.

De fleste kommunene i regionen deltar i interkommunale plan- og klimanettverk. Det er store forskjeller mellom kommunene i regionen når det gjelder hvor mye ressurser man har til planlegging. Det bør derfor være et mål at alle kommunene i regionen deltar i interkommunale plan- og klimasamarbeid. Det kan være aktuelt med samarbeid på tvers av regionrådsgrensene.

Regionen har relativt høye og stabile klimagassutslipp. Hovedkildene er industri, olje og gass, jordbruk, og sjøfart. Det betyr at kommunene og viktige deler av næringslivet er utsatt for såkalt klimarisiko (overgangsrisiko), som handler om at endringer i reguleringer, teknologi eller konsumentadferd kan svekke konkurransekraften til bedriftene og/eller attraktiviteten til kommunen. Gjennom en god forståelse og håndtering av klimarisiko kan bedrifter identifisere og utnytte mulighetene som ligger i endringer i for eksempel kundepreferanser, teknologisk innovasjon og politikkendringer. Regionen har store muligheter knyttet til en utvikling innen havvind. Når det gjelder jordbruk er det både utfordringer og muligheter i et endret klima. Muligheten ligger blant annet i å utnytte en lengere vekstsesong som følge av klimaendringer. Sømna har et prosjekt for å etablere biogassanlegg, som gir muligheter for reduksjon i klimagassutslipp. Det er en relativt høy omdisponering av dyrka jord i regionen de senere år. Dette må sees i sammenheng med større infrastrukturprosjekter og det er derfor ventet at dette går ned.

Kun fire prosent av bilparken i regionen var el-biler. Det er utbygde ladestasjoner i alle byene, og det er derfor potensiale til å øke denne andelen. Vefsn og Bindal har i år søkt om støtte fra Miljødirektoratet for etablering av ladepunkter for elbil. Veitrafikk utgjør en nokså stor utslippskilde og det er potensiale for reduksjon her.

Det er nokså få statlig sikrede friluftsområder i regionen. Det er et stort potensial for etablering av slike områder langs innlandsvassdrag, som for eksempel Vefsna.